

VERENIGING VOOR
KERKRENTMEESTERLIJK
BEHEER IN DE PKN

21e jaargang
nummer 1
Januari 2021

KERKBEHEER

*In gesprek met Rik
Buddenberg, de nieuwe
voorzitter van de VKB*

Beleggen: pro's en contra's

*Nieuwe rubriek:
predikant en kerkbeheer*

GUNSTIGE RENTETARIEVEN VOOR UW LENING?

Bij Stichting Kerkelijk Geldbeheer kennen we de kerkelijke markt als geen ander! Veel kerkelijke gemeenten hebben dit al ervaren en hebben hun financiering tot volle tevredenheid bij SKG ondergebracht.

Bij SKG kunt u terecht voor:

- een nieuwe financiering
- oversluiten huidige financiering
- passend advies voor uw kerkelijke gemeente

Vraag een vrijblijvend gesprek aan (0182) 58 80 00 of kijk voor meer informatie skggouda.nl.

GELD ZOEKT KERK!

Fondsen helpen u graag
2Select wijst u de weg

TO DO:

Geld ophalen voor:

- * renovatie monumentale kerk
- * verbouwing kerkelijk centrum
- * groot onderhoud orgel
- * jeugdwerker / ouderenpastor
- * vernieuwende projecten

TO DO:

Bellen voor intake:

CvK
dd

www.2select.nl
contact@2select.nl
M: 06 2053 4494

Meer dan 50 jaar ervaring
die zichzelf uitbetaalt

Kerkrentmeesters in Noord-Holland, Groningen, Drenthe en Friesland

SBKG-NN is de vraagbaak
voor kerkeigenaren
in Noord-Nederland

Denkt u aan uw
SIM-aanvraag 2022-2027?
Vraag het aan Ineke!
058-212 35 92

Wij ondersteunen bij:

- onderhoud / restauratie / verbouw / herbestemming
- gebouwenbeheer / groen en duurzaam
- subsidie- en fondsaanvragen / financiering

058 -212 3592
info@sbkg-noordnederland.nl
www.sbkg-noordnederland.nl

SBKG
Noord-Nederland

KERKBEHEER

INHOUD

Voorzitterskolom Toekomstgericht kerk-zijn	5
Agenda	6
Kalender voor kerkrentmeesters	6
In gesprek met Rik Buddenberg voorzitter van de VKB	7
Beleggen: pro's en contra's	11
Kerkebalans in corona-tijd	13
In gesprek met Huib van der Burg: "Beleggen, het kan gewoon, maar kijk wel uit wat je doet"	14
Vraag van de kerkrentmeester	16
Maandelijks cartoon	17
De orgelbank	17
In dienst van de kerk	18
In gesprek met Wim Oosterom: "Wees bereid verantwoording af te leggen"	20
Opinie Eilandjes	22
In gesprek met Gijsbert Geluk: "Beleggen in grond is nog steeds interessant"	23
Diaconaal beheer en vermogen	24
Predikant en kerkbeheer Piet de Jong	26
VKB Partner Mondial Movers	30
VKB Partner KAAder Kerkadvies	31
VKB Partner Partners van de VKB	33
Recensie Kerkgebouwen	34
Verenigingsnieuws	36
Actueel	40
Onderscheidingen van de VKB	44
PKN Onderscheidingen	46

Beleggen

Kerkbeheer gaat dit keer over beleggen. De betreffende artikelen zijn dus interessanter voor gemeenten met vermogen, maar dat zijn er best wel heel veel.

Die vermogens zijn door huidige leden en hun voorgangers bij elkaar gebracht, met als eerste bedoeling dat het rendement daarop kan worden ingezet voor het voortzetten van de lofzang. En dat rendement wordt in deze tijd steeds moeilijker bereikbaar, kan eigenlijk alleen nog worden behaald met risicovolle beleggingen.

Als gemeenten risico's durven te lopen, laat hun investeringen dan in ieder geval maatschappelijk verantwoord zijn, en/of op een andere manier de lofzang gaan de houden. Dat kan dan zomaar in een naburige gemeente zonder vermogen zijn, maar wel met goede ideeën voor gemeentebouw!

Bert van Rijssen
Eindredacteur

Colofon

Bestuur VKB

Drs. F.H. Buddenberg, Zoetermeer, voorzitter
G. Koffeman, Oudewater, vice-voorzitter
Mr. P. van den Boogaart, secretaris en 2e penningmeester
Drs. H. van der Wal, Heino, 2e secretaris
Drs. H. van der Burg, Westerbroek, penningmeester
Ir. B.P. de Wit RTD, Sprang-Capelle, lid

Ereleden

D.G. Bijl, drs. G. van Soest,
mr. P.A. de Lange en drs. C. de Raadt

Redactie

J.M. Aarnoudse, hoofdredacteur, E. van Rijssen, eindredacteur, W. Hukom, N.J.M. de Jong en N. Breukhoven

Redactieraad

Mr. P. van den Boogaart, voorzitter,
J.C. Riemersma, dr. M. van der Meulen
en M. Nieboer

VKB Bureau

Vrieseweg 82,
3311 NX Dordrecht
E-mail: info@kerkrentmeester.nl
Tel. 078 - 639 36 66
Website: www.kerkrentmeester.nl

Postadres administratie en redactie

Postbus 176, 3300 AD Dordrecht

Abonnementen

Abonnementsprijs per jaar voor leden
van de VKB: 1 t/m 5 abonnementen

€ 30,30 per abonnement; 6 t/m 10 abonnementen € 28,30 per abonnement en 11 en meer abonnementen € 26,25 per abonnement. Abonnementsprijs voor niet-leden € 33,35 per abonnement. Deze prijzen zijn exclusief 9 procent btw. ISSN 1568-8712. Abonnementen lopen van 1 april t/m 31 maart. Opzegging kan tot uiterlijk 4 weken vóór de aflooptdatum. Er verschijnen 10 nummers per jaar (juli/ augustus en november/ december zijn gecombineerde nummers).

Oplage & druk

5.000 ex. © januari 2021 - Verloop drukkerij

Foto omslag

Wilnanda Hukom

VKB - IN DIENST VAN DE KERK

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de Protestantse Kerk in Nederland (VKB) is op 1 januari 2005 opgericht. De Vereniging is de voortzetting van de Vereniging van Kerkvoogdijen in de Nederlandse Hervormde Kerk (VVK) en het Landelijk Verband van Commissies van Beheer in de Gereformeerde Kerken in Nederland (LVCB).

Leden van de VKB kunnen zijn: gemeenten, welke behoren tot de Protestantse Kerk in Nederland, te weten Protestantse Gemeenten, Hervormde Gemeenten, Gereformeerde Kerken en Evangelisch-Lutherse Gemeenten, of federaties van deze gemeenten.

Deze leden worden in de VKB uitsluitend vertegenwoordigd door het college van kerkrentmeesters. Het ledenbestand van de VKB omvat ruim 93 % van alle bij de Protestantse Kerk aangesloten plaatselijke gemeenten.

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer is een zelfstandige organisatie. Zij werkt wel ten dienste van de Kerk, maar neemt een onafhankelijke positie in ten opzichte van de Protestantse Kerk in Nederland.

Het doel van de VKB is drieërlei:

- belangenbehartiging voor de leden door deelname aan onderhandelingen over arbeidsvoorwaarden binnen de kerk (voor medewerkers en predikanten), door participatie in organen en organisaties die van belang zijn voor kerkbeheer en door een rol te spelen in de beïnvloeding van ontwikkelingen binnen de kerk, zodat overall waar beleid gemaakt wordt voor of in de kerk het kerkrentmeesterlijk perspectief meespeelt;
- optreden als service instituut door het aanbieden van diensten die aansluiten op de behoeften van de leden;
- optreden als kennisinstituut door middel van deskundigheidsbevordering en het verzamelen, ontsluiten en ter beschikking stellen van informatie die voor colleges van kerkrentmeesters van belang is.

HET VERBINDEND ELEMENT

in een optimale bedrijfsvoering

Consultancy | Ontwikkeling | Beheer

VELLEMA TORENUURWERKEN

Vellema Torenuurwerken is al meer dan zestig jaar gespecialiseerd in reparatie, restauratie en periodiek onderhoud van (monumentale) torenuurwerken en klokken. Vellema combineert kennis en respect voor historische- en monumentale waarde met de vele mogelijkheden van toepassing van eigentijdse (automatiserings)technieken.

Kijk op onze website voor meer informatie of bel ons voor een vrijblijvende afspraak: **0518 43 22 99**.

VELLEMA TORENUURWERKEN

VELLEMA. PASSIE VOOR MENS EN TECHNIEK.

VELLEMA TORENUURWERKEN - GRIENEDYK 48 - HALLUM - WWW.VELLEMA.NL

TOINE DAELMANS

LUIDKLOKKEN & TORENUURWERKEN

Stipdonk 16, 5715 PC Lierop
 ☎ Toine Daelmans: 0492 54 55 77
 ☎ Ralf van Veghel: 06 460 656 21
info@daelmans.com - www.daelmans.com

Toekomstgericht kerk-zijn

Het motto van de toekomstvisie uit 2015 'Kerk 2025' van de PKN was *'back to the basics'*. Terug naar de kern van het kerk-zijn. Deze gedachte wordt verder uitgewerkt in het nieuwe beleidskader van de Dienstenorganisatie 'De toekomst open tegemoet' dat eind januari 2021 door de Synode zal worden besproken. Ten grondslag aan de aanbevelingen van dit beleidskader ligt onder andere een interessant rapport van het onderzoeksbureau Ipsos. Ik heb dit rapport met rode oortjes gelezen omdat de uitkomsten voor mij als ouderling-kerkrentmeester zeer herkenbaar waren. Wat blijkt? Gemeenten krimpen en vergrijzen en hebben moeite nieuwe jeugd of jonge gezinnen te behouden of aan te trekken. Daarmee is de toekomstbestendigheid een probleem. Alleen gemeenten weten niet hoe ze de toekomstbestendigheid moeten aanpakken omdat men bang is voor conflicten en ruzie. Het ontbreekt te veel aan visie en leiderschap om weer zichtbaar en relevant te worden in de maatschappij.

De conclusie die de Dienstenorganisatie trekt uit deze analyse is dat zij het voornemen heeft zich te gaan richten op een ondersteuningsaanbod dat is afgestemd op de behoeften die gemeenten hebben als het gaat om toekomstbestendigheid en vernieuwing. Alleen wie gaat die leiderschapsrol oppakken? De predikant? Ik heb mijn twijfels. Predikanten zien bestuurlijke veranderprocessen zoals het toekomstbestendig maken van hun gemeente vaak niet als hun centrale taak. En laten we wel wezen, daar zijn ze ook niet voor opgeleid. Ze zien zichzelf meer als herder van de gemeente en nemen daarin verantwoordelijkheid voor taken als pastoraat en het voorbereiden van de verkondiging en van de eredienst.

In 'De toekomst open tegemoet' komen de kerkrentmeesters niet erg in beeld. Het accent ligt op de toerusting van predikanten, kerkelijk werkers, pioniers en de elf regionale classes. Gelukkig vinden we in een voetnoot wel de constatering dat "toekomstgericht kerk-zijn vraagt om een goede wisselwerking tussen visie, beleid en kerkbeheer. Lokale kerkrentmeesters geven daar mede vorm aan."

Nu geef ik direct toe dat de kerntaak van de kerk ligt bij de geloofsgemeenschap. Maar onderschat de rol van de kerkrentmeesters niet. Mijn persoonlijke ervaring als ouderling-kerkrentmeester is dat als het kerkbeheer niet op orde is de kerkenraad wordt gedomineerd door discussies over het beheer van de kerk. Moet dat overtollige kerkgebouw nu wel of niet worden afgestoten en/of de vacature voor een pastor wel of niet worden ingevuld? Mijn stelling is derhalve dat het op orde zijn van het kerkbeheer een noodzakelijke randvoorwaarde is om aan de kerntaken van de kerk toe te komen. Binnen de VKB spreken we in dit verband over pro-actief kerkbeheer. Voor ouderlingen-kerkrentmeester zie ik wat betreft het kerkbeheer een leiderschapsrol weggelegd in de zin dat zij de kerkenraad bij de hand nemen om te anticiperen op de toekomstbestendigheid van de kerkelijke gemeente.

Qua denklijn sluit dit naadloos aan bij de inspanningen van de Dienstenorganisatie om te komen tot toekomstgericht kerk-zijn. Twee zijden van dezelfde medaille: het toerusten van de geloofsgemeenschap en het kerkbeheer. Dit vraagt om een intensieve samenwerking tussen de Dienstenorganisatie en de VKB. Wij als VKB zijn vanuit een positieve grondhouding bereid om die handschoen op te pakken.

VKB-activiteiten in tijden van corona

In verband met de coronamaatregelen worden er door de VKB geen fysieke bijeenkomsten voor kerkrentmeesters georganiseerd. Verschillende activiteiten vinden online doorgang via de moderne communicatiemiddelen. We zien hiervoor de belangstelling groeien. Zo staat er een webinar gepland over beleggen op 10 februari (zie pagina 39), zijn er in het voorjaar van 2021 digitale voorlichtingssessies over de nieuwe richtlijn administratie en financieel overzicht voor gemeenten/diaconieën met een begraafplaats (zie pagina 41) en zal de cursus kerkrentmeester online worden gegeven (zie pagina 41).

Voor actuele informatie over (online) activiteiten verwijzen wij naar onze website (www.kerkrentmeester.nl).

Ook in onze digitale nieuwsbrief wordt u op de hoogte gehouden van actuele zaken. Ontvangt u deze nieuwsbrief nog niet? U kunt zich hiervoor aanmelden via e-mail info@kerkrentmeester.nl.

KALENDER

Kalender voor kerkrentmeesters

Januari

- Aandacht voor wijzigingen op het terrein van de belastingen, sociale verzekeringswetten en pensioenpremies;
- De verzekeringsportefeuille nagaan;
- Evaluatie risico-inventarisatie waarover elke kerkelijke gemeente dient te beschikken;
- Betalen Maandnota.

Februari

- Registratie toezeggingen Kerkbalans 2021.
- Inventarisatie van de opmerkingen van de Kerkbalanslopers en deze, indien dit noodzakelijk mocht zijn (bijvoorbeeld opmerkingen van pastorale aard), doorgeven aan de overige leden van de kerkenraad.
- Mededeling in het kerkblad over een indicatie van de resultaten van de Actie Kerkbalans 2021.
- Bespreking van deze resultaten in het college van kerkrentmeesters.
- Uiterlijk 31 maart 2021 instandhoudingssubsidie aanvragen bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.
- Betalen maandnota.

Handleiding voor kerkrentmeesters

De *Handleiding voor kerkrentmeesters* is hét naslagwerk en voor iedereen die in dienst van de kerk bezig is met de facilitaire ondersteuning van het gemeentewerk.

De kosten voor de *Handleiding* zijn € 14,50 (inclusief btw) (VKB-ledenprijs € 13,05)

Brochure Ruimte

De brochure *Ruimte* is geheel vernieuwd. Het is geschreven voor iedereen die bij een kerkelijke gemeente van de Protestantse Kerk betrokken is. Het boekje wil in hoofdlijnen iets vertellen over de organisatorische kant van het kerk-zijn, althans zoals het binnen de Protestantse Kerk in Nederland is geregeld.

Ruimte wordt door colleges van kerkrentmeesters aangeboden aan bijvoorbeeld degenen die belijdenis doen of degenen die een taak in de gemeente op zich nemen, al dan niet als ambtsdrager, maar ook voor hen die al langer horen tot de gemeenschap van de plaatselijke kerkelijke gemeente kan het boekje waardevolle informatie bevatten.

De kosten voor de brochure zijn € 3,00 (inclusief btw) (VKB-ledenprijs € 2,69)

Zowel de *Handleiding* als *Ruimte* zijn te bestellen in de webshop van de VKB (www.kerkrentmeester.nl/webshop) of per e-mail via info@kerkrentmeester.nl.

Pro-actief kerkbeheer als randvoorwaarde voor de kerntaken van de kerk

In gesprek met Rik Buddenberg, de nieuwe voorzitter van de VKB

Tekst Nelline Breukhoven en Wilnanda Hukom **Beeld** Wilnanda Hukom

Tijdens de bestuursvergadering van 25 november is door het bestuur afscheid genomen van Cor de Raadt als voorzitter van de VKB. In de vorige editie van Kerkbeheer kon u het afscheidsinterview met hem lezen. Het stokje wordt van hem overgenomen door Rik Buddenberg. Wie is hij, wat zijn zijn drijfveren, zijn visie, welke plannen heeft hij voor de toekomst? We spreken hem op het VKB kantoor in Dordrecht.

Beheersvraagstukken als rode draad

Een echt kennismakingsgesprek kunnen we deze ontmoeting niet noemen. Buddenberg draait al een aantal jaren mee als bestuurslid van de VKB. Eerst als bestuurslid van de Afdeling Zuid-Holland, later ook als lid van het hoofdbestuur en sinds eind 2018 als lid van het dagelijks bestuur. Daar kreeg hij de portefeuille 'pro-actief kerkbeheer' toebedeeld. Met zijn achtergrond in de economie en later als bestuurder in de lokale politiek (zie kader) heeft hij veel ervaring als beleidsmaker, vooral op het gebied van beheer.

Buddenberg: "De rode draad in mijn loopbaan waren beheersvraagstukken in relatie tot de financiën. Ik heb 16 jaar de portefeuille financiën gehad in drie verschillende (burgerlijke) gemeenten, eerst als wethouder en later ook als burgemeester. Ik ben penningmeester geweest van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en gedurende 10 jaar voorzitter van de Commissie Financiën van de VNG en voerde regelmatig overleg met bewindslieden om de financiële belangen van het collectief van gemeenten te behartigen. Ik heb me dus eigenlijk altijd met beheer beziggehouden. Het onderwerp van de VKB ligt me na aan het hart."

Drijfveren voor het voorzitterschap

Als voorzitter van twee colleges van kerkrentmeesters heeft Buddenberg inmiddels ook de nodige ervaring op het gebied van kerkrentmeesterlijk beheer: "Ik ben gefascineerd over de toekomst van de kerk. Teruglopende ledenaantallen en geldmiddelen leiden tot krimp. Hoe ga je daarmee om? In de kern is dat een beheersmatig vraagstuk. Het is mijn overtuiging dat kerkrentmeesters daar een grote bijdrage aan kunnen leveren. Die rol komt tot nu onvoldoende uit de verf omdat kerkrentmeesters te bescheiden zijn. Dat heeft weer te maken met de opvatting dat kerkrentmeesters een dienende taak hebben. Uiteindelijk is dat natuurlijk ook zo. De kerntaken van de kerk zijn de

woordverkondiging en het omzien naar elkaar. Dus de geloofsbeleving, het gemeenschap zijn met Christus en het pastorale aspect. Mijn ervaring is evenwel dat je aan de kerntaken van de kerk onvoldoende toekomt, als het kerkbeheer niet op orde is. Want dan gaat de discussie over de vraag of dat overvloedige kerkgebouw wel of niet moet worden afgestoten en of er wel of geen nieuwe predikant of kerkelijk werker moet worden benoemd."

"Mijn ervaring is dat als het kerkbeheer niet op orde is, dat je dan aan de kerntaken van de kerk onvoldoende toekomt."

"Kortom, pro-actief kerkbeheer is een noodzakelijke randvoorwaarde om toe te komen aan de kerntaken van de kerk. En het zijn de kerkrentmeesters die hiervoor het initiatief moeten nemen. Zij moeten met voorstellen en initiatieven komen, die ervoor zorgen dat het kerkbeheer op orde is. En dat vereist toekomstvisie, creativiteit en ondernemerszin."

"Mijn belangrijkste drijfveer om voorzitter te worden is om deze missie uit te dragen. Ik heb inmiddels ruime ervaring als kerkrentmeester op het plaatselijke niveau. Ik weet waar kerkrentmeesters in de praktijk tegenaan lopen. Die kennis en expertise wil ik nu graag inzetten voor mijn rol als voorzitter van de VKB en daarmee kerkrentmeesters bewust maken van hun cruciale rol in deze moeilijke periode waar de kerk zich momenteel in bevindt. En dan denk ik niet in de eerste plaats aan corona, maar meer aan de teruglopende ledenaantallen en geldmiddelen. Ouderlingen-kerkrentmeester moeten kerkenraden bij de ►

hand nemen om in deze tijd van toenemende spanning tussen wensen en mogelijkheden in de kerk het beheer weer op orde te krijgen. Dan moet je dus niet gaan afwachten en bescheiden en dienend zijn, maar dan moet je zelf initiatieven nemen, pro-actief zijn."

"Het is belangrijk om zo snel mogelijk PAKBit uit te rollen als instrument om de vitaliteit van kerkelijke gemeenten te meten."

"Toen ik voorzitter werd van het college van kerkrentmeesters in Zoetermeer, ruim vijf jaar geleden, heb ik me verdiept in de financiën van de kerk en kwam ik verschillende dingen tegen die anders moesten. Ik ben daar toen notities over gaan schrijven. Ik ben vroeger natuurlijk beleidsmedewerker geweest, dus dat was mijn vak. En vervolgens ging ik die agenderen in het college van kerkrentmeesters en vervolgens in het moderamen van de algemene kerkenraad. Dan dwing je ze dus om daar een positie op in te nemen. Dan hangt het af van je overtuigingskracht of je ze meekrijgt of niet. Dat is mijn werkwijze en natuurlijk helpt mijn beleidsmatige achtergrond daarbij."

Dat dit natuurlijk lang niet voor elke kerkrentmeester geldt beaamt Buddenberg. Op de vraag of hier dan een taak ligt voor de VKB antwoordt hij: "Waar je geen invloed op kunt uitoefenen als VKB zijn de competenties van de kerkrentmeesters die zich aandienen, tenminste op het moment dat ze beginnen. Maar als VKB kun je mensen wel in het kader van de deskundigheidsbevordering op de goede weg helpen om goede dingen te gaan doen voor de kerk. Dat heeft alleen wel wat tijd nodig. En er zijn genoeg voorbeelden te noemen waar initiatieven van kerkrentmeesters hele mooie dingen hebben opgeleverd. Het kan dus zeker wel."

Visie en plannen

Als het gaat om zijn plannen om als VKB de kerkrentmeesters in deze taak te ondersteunen staat er één ding met stip op de eerste plaats. Buddenberg: "Het is heel belangrijk om zo snel mogelijk PAKBit uit te rollen als instrument om de vitaliteit van kerkelijke gemeenten te meten. Daarmee helpen we kerkrentmeesters op weg om de slag naar pro-actief kerkbeheer te maken. Het was de bedoeling om 2020 te gebruiken om met een pilot van zo'n 10 gemeenten te beginnen. Door corona is het er niet van gekomen. In 2021 gaan we er alles aan doen om het wel te laten lukken. Als we beschikken over de uitkomsten van die pilot is er een nieuw bestuurlijk moment van afweging voor het VKB-bestuur om te beoordelen hoe we verder gaan."

"Van belang hierbij is hoe de Dienstenorganisatie (DO) van de PKN zich hierbij opstelt. Kunnen we gebruik maken van de gegevens uit begrotingen en jaarrekeningen van plaatselijke gemeenten waar de DO over beschikt in het kader van toezicht? In een eerder stadium waren wij het erover eens dat de DO verantwoordelijk is voor het toezicht op plaatselijke gemeenten. Het ligt dan voor de hand om de rol van advisering van kerkelijke gemeenten bij de VKB te leggen. Leg je die rol bij de DO dan zou je dat kunnen zien als een controle-instrument, die een inbreuk betekent op de autonomie van kerkelijke gemeenten. Over deze rolverdeling bestond overeenstemming tussen de DO en de VKB. Op het alleraatste moment was de DO met een beroep op de AVG niet bereid om de gegevens uit FRIS met ons te delen. Het ziet er evenwel naar uit dat de DO op basis van de uitkomsten van het IPSOS-onderzoek de behoeften van de kerkelijke gemeenten als uitgangspunt neemt voor haar dienstverlening. Een verandering in opstelling van de DO, meer vraaggericht inspeland op de behoeften van de kerkelijke gemeenten en minder aanbodgericht. Daarover zijn we dus op dit moment wederom in gesprek met de DO. Nieuwe ronde, nieuwe kansen."

Pro-actief kerkbeheer in de praktijk

Buddenberg noemt een voorbeeld van hoe pro-actief kerkbeheer in de praktijk zichtbaar kan worden: "Neem bijvoorbeeld de kerkgebouwen. Persoonlijk zit ik daar redelijk ontspannen in. Als een kerkgebouw te duur wordt voor een kerkelijke gemeente moet je bijtijds de bakens verzetten. Ook de burgerlijke gemeenten leveren met het opstellen van kerkenvisies een bijdrage aan het bespreekbaar maken van een discussie over de toekomst van kerkgebouwen. Mijn voorkeur gaat daarbij natuurlijk uit naar een vergroting van de verdien capaciteit van het kerkgebouw door middel van multifunctioneel gebruik. In Zoetermeer is dit in praktijk gebracht door de bouw van een aanbouw bij de Oude Kerk, De Herberg. De opbrengsten hiervan worden gebruikt om de onderhoudskosten van de Oude Kerk te financieren en daarmee de continuïteit van de wijkgemeente Oude Kerk duurzaam te waarborgen."

"Twee jaar geleden was ik voorzitter van de jury van de VKB Mercer-Marsh Award met als onderwerp multifunctioneel gebruik van kerkgebouwen met maar liefst 19 inzendingen waarbij kerkrentmeesters zich onderscheidde in creativiteit en ondernemerszin. Mooie voorbeelden van pro-actief kerkbeheer. Daar waar die niet meer mogelijk is of kerkgebouwen echt overbodig worden, zijn er inmiddels vele voorbeelden in den lande waar op een respectvolle wijze een nieuwe bestemming aan een kerkgebouw wordt gegeven, zodat ons cultureel erfgoed behouden blijft."

"Als kerkrentmeester moet je niet gaan afwachten en bescheiden en dienend zijn, maar zelf initiatieven nemen."

Uitdagingen

Tijdens het kennismakingsgesprek dat we als bureau medewerkers eerder op de dag met onze nieuwe voorzitter hadden, vertelde Buddenberg vol passie over de grote tuin die bij zijn huis ligt. "Wat zo mooi is aan tuinieren," zei hij "is dat je zeker weet dat de energie die je erin stopt iets moois gaat voortbrengen. Hoe anders kan dat soms zijn bij besturen en beleid maken." De uitvoering van plannen gaat lang niet altijd zonder slag of stoot, in elke weg zijn hobbels te vinden. En soms krijg je niet de uitkomst die je graag wilde. Het is het goed om vooraf al de uitdagingen die je ziet in kaart te brengen. Ook dat is pro-actief bezig zijn. Uitdagingen kan Buddenberg er ook zeker een paar noemen: "Over twee jaar gaan Jos Aarnoudse en Bert van Rijssen met pensioen. Het is absoluut noodzakelijk dat beide vacatures minimaal op hetzelfde niveau worden ingevuld. Ik beschouw het bureau als het motorblok van de VKB. Zonder hun inzet en expertise kunnen bestuursleden roepen wat ze willen, maar dan komt er niets van terecht. Kortom, het is een forse uitdaging om deze vacatures op het vereiste niveau weer in te vullen. Voor de nieuwe di-

De Herberg, recent gerealiseerde aanbouw bij de Oude Kerk te Zoetermeer.

Over Rik Buddenberg

Rik Buddenberg (1953) woont samen met zijn vrouw in Zoetermeer. Hun kinderen zijn alle drie al het huis uit. Hij volgde een universitaire opleiding rechten (kandidaats) en economie (doctoraal) aan de Rijksuniversiteit Groningen.

Na zijn studie vertrok Buddenberg naar de Randstad en werkte hij ruim 10 jaar bij het Centraal Planbureau en verschillende departementen (Sociale zaken en VROM). Vanaf 1988 werd hij actief in de lokale politiek, eerst als gemeenteraadslid in Zoetermeer, later als wethouder.

Daarna was hij 19 jaar lang burgemeester in Sassenheim en Pijnacker-Nootdorp. Inmiddels is Buddenberg gepensioneerd. Nu de afstand tot de werksfeer toeneemt, zijn de vrijwillige activiteiten van Buddenberg meer en meer verschoven naar het kerkelijk erf.

De afgelopen vier jaar was hij voorzitter van de PCOB en (vice)voorzitter van de KBO-PCOB. Deze functie heeft hij per 1 januari 2021 neergelegd.

Op dit moment is hij voorzitter van het college van kerkrentmeesters van de Protestantse Gemeente te Zoetermeer en ook in de Protestantse Gemeente Hillegom. Deze laatste functie vervult hij op verzoek van de classis Zuid-Holland Noord van de PKN.

Daarnaast is Buddenberg voorzitter van de Stichting Oude Kerk Zoetermeer, belast met de exploitatie van de Oude Kerk en De Herberg (recent gerealiseerde aanbouw bij de Oude Kerk). Ook is hij lid van het bestuur van de VKB Afdeling Zuid-Holland.

recteur geldt in het bijzonder dat deze zich in toenemende mate moet gaan ontwikkelen als het boegbeeld van de VKB. Met Jos is deze ontwikkeling al in gang gezet. Het bestuur wil hiermee doorgaan."

"Ook de verjonging van het bestuur en de afdelingen van de VKB is een uitdaging. We vergrijzen. Er is dringend behoefte aan jongere kerkrentmeesters op bestuursposten. De vacature, die vrijkomt door het vertrek van Cor de Raadt uit het bestuur, moet worden ingevuld door een jonger iemand. Als bestuur willen we ook meer ruimte creëren om meer nieuwe jongere kerkrentmeesters bij het bestuur te betrekken. En er zijn zeker jongere mensen met potentie."

"Er is dringend behoefte aan jongere kerkrentmeesters op bestuursposten."

"In het kader van de dienstverlening en deskundigheidsbevordering is de rol van de VKB-afdelingen een aandachtspunt. In het vorige nummer van Kerkbeheer zijn alle voorzitters van de afdelingen aan het woord geweest. Daaruit blijkt dat ze soms nog zoekende zijn naar hun rol. Corona heeft het hen het afgelopen jaar ook niet gemakkelijk ge-

maakt. Een van de voorzitters pleit ervoor dat kerkrentmeesters de dragers van bestuurskracht zijn. Dat is de uitdaging waar we voor staan. Ik zou me kunnen voorstellen dat we het VKB-bureau wat steviger positioneren in relatie tot de afdelingen door de afdelingen meer dan tot nu toe te faciliteren in het kader van dienstverlening en deskundigheidsbevordering van de plaatselijke gemeenten, waarbij we differentiëren afhankelijk van de specifieke problematiek waar een VKB-afdeling mee worstelt."

"Ook de geldinzameling van de vaste vrijwillige bijdragen blijft van cruciaal belang. Landelijk gaat het nog steeds om een enorme zak geld, €170 miljoen. Volgens mij nog steeds het grootste fonds dat op vrijwillige basis wordt geworven in Nederland. Hoe voorkomen we dat dit in de toekomst verder terugloopt? We moeten ons verdiepen in nieuwe methoden van fondsenwerving zonder het karakter van de kerk te verloochenen. Hoe komt het dat de resultaten tegenvallen? Wat kunnen we daarvan leren voor de toekomst, rekening houdend met het feit dat de kerk wat anders is dan een willekeurig goed doel?"

Wat kunnen onze leden de komende tijd verwachten?

"Ik hoop dat ik in 2021 alle VKB-afdelingen persoonlijk kan bezoeken om kennis te maken en uit te dragen op welke manier wij kerkrentmeesters faciliteren om met pro-actief kerkbeheer aan de slag te gaan."

Heeft uw kerk de **AVG** al geïmplementeerd?

PrivacyTeam helpt kerken om aan de privacyregels te voldoen. Geen "gedoe" maar gemak!

Contact ons op: PrivacyTeam.nl

blijvend

VKB AANBIEDING: 15% KORTING

Met EasyPrivacy® voor kerken wordt u voor **€ 299,-** excl. btw per jaar ontzorgd op uw AVG verplichtingen!

 privacyteam

VAN KOOTEN
ADVOCATEN

Thuis in de kerk
Thuis in het recht

PARTNER VKB

Telefoon (030) 287 70 00
info@vankootenadvocaten.nl
www.vankootenadvocaten.nl

Beleggen: pro's en contra's

Tekst Bert van Rijssen **Beeld** Pixabay

Een luxe probleem is ook een probleem. Veel gemeenten beschikken over vermogen dat niet direct nodig of aangewend hoeft te worden en wat doe je daarmee? Op de bank zetten is allang geen optie meer. Zelfs de deposito's van de Stichting Kerkelijk Geldbeheer leveren nauwelijks meer iets op en geen enkele bank zit op uw centen te wachten. In *Kerkbeheer* van maart 2018 vroegen wij een aantal deskundigen naar alternatieve opties. Nog altijd is dat nummer zeer lezenswaardig en actueel, maar inmiddels zijn de 'problemen' alleen maar verder toegenomen.

Daarom vroegen wij opnieuw verschillende deskundigen naar hun visie. Hun bijdragen, vaak in de vorm van een interview, vindt u op de volgende pagina's. Opvallend (of niet?) is dat de verschillende deskundigen veel dezelfde adviezen geven. Het geeft overigens wel aan dat de betreffende adviezen aan betrouwbaarheid winnen. En verder is toch de boodschap aan allen die nu koortsachtig op zoek zijn naar rendement: u bent op zoek naar de vierkante cirkel, kijk maar, niemand heeft het ei van Columbus.

Hieronder volgt een poging tot een opsomming van de adviezen (eigenlijk kun je beter spreken van richtlijnen), aangevuld met wat eigen inzichten van de VKB op basis van de gesprekken met en vragen van kerkrentmeesters.

1. Stel een beleggingsstatuut op

Daarin worden onder meer het beleid, de doelstelling en het risicoprofiel bepaald, en welke doelen controversieel zijn. Nu nog een advies van de CCBB's, maar volgens onze informatie gaat dit binnenkort verplicht worden door het GCBB. Betreffende die controversiële doelen: de Protestantse Kerk heeft een nota over duurzaam beleggen (Google: PKN duurzaam beleggen) uitgegeven, maar de *Evangelische Kirche* in Duitsland (EKD) gaat verder. Zij verbiedt bepaalde doelen expliciet.¹

2. Kijk eerst hoe je in de eigen gemeente kunt investeren

Heeft u alle mogelijkheden voor investeren in duurzaamheid in uw gemeente al benut? Overal waar mogelijk zonnepanelen aangelegd, alle gebouwen maximaal geïsoleerd, warmtepompen, etcetera? De website van de VKB geeft hierover informatie, ook voor belangenafstemming van eigenaar (gemeente) en bevoordeelde belanghebbende (bewoner van een dienstwoning bijvoorbeeld). Een andere vorm van investeren is in multifunctioneel gebruik van gebouwen, bijvoorbeeld een pantry, waardoor de kerk als trouwlocatie ook voor burgerlijke huwelijken gebruikt kan worden, banken vervangen door stoelen, waardoor culturele evenementen mogelijk worden. En wat natuurlijk ook kan is investeren in gemeentegroei door het tijdelijk aanstellen van een kerkelijk werker, of jongerenpastor.

3. Betrek altijd de gemeente bij de beleggingsplannen

Weliswaar besluit de kerkenraad, maar de leden als bijeenbrengers van het vermogen horen een belangrijke stem te krijgen. Organiseer een gemeenteeavond waar de plannen worden uitgelegd, en draagvlak kan worden verkregen.

4. Gebruik alleen geld dat je niet nodig hebt

Beleggen is een kwestie van lange adem. Daarom is een meerjaren liquiditeitenplanning van groot belang. Als geld in de nabije toekomst nodig is voor de exploitatie of de realisering van een project, is het niet beschikbaar om te beleggen.

5. Investeer alleen in zaken die naast verhoopte waardestijging in ieder geval rendement opleveren

Investeren in grondstoffen en bijvoorbeeld derivaten doe je alleen maar omdat je hoopt dat ze meer waard gaan worden. Ze leveren geen autonoom rendement op zoals pacht, huur of dividend. Dat heet niet beleggen, maar speculeren en is dat (ook als je er veel verstand van denkt te hebben) nu een wenselijke activiteit voor een kerk?

6. Realiseer je dat beleggen een lange-termijn verhaal is

Weliswaar is alles momenteel duur (gebouwen, grond, aandelen) maar over een langere periode is het rende-

Instapmoment

Wie de financiële markten een beetje volgt komt al gauw tot de conclusie dat er momenteel nou niet echt een *Kairos*-moment is om in te stappen in welke vorm van beleggen dan ook. Het financiële beleid van de ECB in Frankfurt (historisch lage rentepeil in combinatie met het scheppen van ongekennde hoeveelheden geld) betekent dat spaargeld niets meer waard is of zelfs geld kost. Teun Copier, directeur van Stichting Kerkelijk Geldbeheer (SKG), zei in het maartnummer 2018 van *Kerkbeheer*: "Er ontstaat [hierdoor] een ongezonde en onnatuurlijke vraag naar riskantere beleggingsvormen, die daardoor inmiddels in mijn ogen allemaal te hoog geprijsd zijn: aandelen, obligaties, grond, gebouwen, goud..." Gaat aan de lage rentestand op afzienbare tijd een einde komen? Copier sprak in 2018 nog de hoop uit dat de rente wel weer zou gaan stijgen omdat het beleid van de ECB niet houdbaar kan blijven. Maar we zijn inmiddels ruim 2,5 jaar verder en veel rentepercentages zijn inmiddels onder 0 gedoken, zelfs voor particulieren, en aan de balans van de ECB is inmiddels weer meer dan €2.500 miljard aan schulden toegevoegd. Sommige experts denken dat 'Frankfurt' nog veel verder zal gaan met negatieve rentes, en dan gaat spaargeld echt serieus geld kosten.

Maar instappen in beleggen? Als je had willen instappen, dan was medio maart 2020 na het uitbreken van corona een goed moment geweest, maar weet alles maar eens van tevoren...

Toch is er wel degelijk reden om ook nu serieus te overwegen spaargeld een andere bestemming te geven. De argumentatie daarvoor kan worden gevonden in de volgende overweging: beleggen is een lange-termijn ding (richtlijn 6 in de tekst van dit artikel), en beleggen doe je in activiteiten met een autonoom rendement (pacht, huur, rente of dividend, richtlijn 5). Lange-termijn perspectief: weliswaar zijn alle beleggingsvormen nu duur, maar er is voor zover ons bekend nog nooit een niet meer geëvenaard hoogtepunt in koers- of prijsvorming in enige sector geweest. Als je maar lang genoeg kunt wachten, komt ook na een forse prijsval wel weer een herstel. Autonoom rendement: als je bijvoorbeeld jaarlijks 3% rendement genereert op in pacht uitgegeven grond, doet een onverhoopte prijsdaling over tien jaar met 10% of zelfs 20% van de hoofdsom (het initieel in de grond geïnvesteerde bedrag) lang zoveel pijn niet.

ment uit exploitatie belangrijker dan de waardefluctuaties van de hoofdsom. Maar dat betekent dat je het geld wel ook voor die langere termijn beschikbaar moet hebben. Zie bij punt 4.

7. Doe alleen dingen waar je verstand van hebt

Dus geen hobbyïsme van één of twee gemeentelieden. Als je een deskundige in de gemeente hebt, realiseer je dan dat de beleggingen en het beheer daarvan vaak een langere termijn betreffen dan de zittingsperiode van de deskundige.

8. Besteed het beheer (verhuur, pacht, portefeuilles) bij voorkeur uit

Beheer vergt vaak specialistische kennis die je als gemeente niet eens in huis zou moeten willen hebben. Zoek een betrouwbare en deskundige partij en vraag meerdere offertes daarvoor voor zo laag mogelijke beheerskosten. Voor aandelenportefeuilles zijn vermogensbeheerders (bijvoorbeeld ABNAMRO MeesPierson Instituten en Charitas) beschikbaar, voor beheer van pachtgronden bijvoorbeeld het Kantoor Kerkelijke Goederen KKG in Amersfoort.

9. Steek geen geld in projecten van gemeentelieden

Noch in projecten van andere persoonlijk bekenden. Laat die dus ook geen grond pachten of in je huizen wonen, vermijd belangenverstrengeling.

10. Wees creatief!

Zoek de niches op van investeringsmogelijkheden met weinig waardeschommelingen en ongeveer vaste rendementen, die nog niet ontdekt zijn door het Grote Geld of waar het Grote Geld wegblijft. En sluit daarbij aan bij de geografische ligging van de gemeente. We hebben het voorbeeld van een gemeente op één van de Waddeneilanden die vakantiehuisjes koopt (en het beheer overlaat aan de beheerder van het park), een gemeente aan het water die een jachthaven exploiteert... Investeer in bejaardenhuisvesting, woon-zorg-complexen... En gemeenten in bosrijke omgevingen: ga eens in gesprek met de burgerlijke gemeente voor de mogelijkheden om een natuurbegraafplaats te ontwikkelen!

¹ Zie: https://www.aki-kd.nl/fileadmin/Publikationen/lekd_texte_113_vierte_Auflage_2019.pdf

Kerkebalans in corona-tijd

Toen dit nummer van *Kerkebeheer* naar de drukker ging was er nog veel onduidelijkheid over de situatie rond corona in de tweede helft van januari. Hieronder de afspraken rond Kerkebalans met de kennis van toen.

De Interkerkelijke Commissie Geldwerving heeft een protocol opgesteld voor Kerkebalans vrijwilligers waardoor het veilig is om de actie in de afgesproken weken (laatste twee volle weken van januari) te houden. Voor gemeenten die dat toch niet aandurven, of niet voldoende vrijwilligers kunnen vinden, is een stappenplan ontwikkeld voor het houden van de actie 'op afstand'. Beide documenten zijn terug te vinden op de website www.kerkebalans.nl.

Wel is de datum van de landelijke perspresentatie aangepast: die gaat naar 22 januari, omdat voor zover bekend de corona lockdown tot 19 januari duurt. De presentatie vindt – in beperkt gezelschap – plaats in de Pieterskerk

in Utrecht. Daar worden ook de resultaten van het groot-schalige onderzoek naar de Actie Kerkebalans, uitgevoerd door bureau Citisens, gepresenteerd.

De actieperiode zal dus niet worden aangepast omdat alle gemeenten hun voorbereidingen en timing daarop hebben gepland, maar individuele gemeenten zijn natuurlijk altijd vrij om zelf de actieperiode te verschuiven.

'Juist nu' is de Actie Kerkebalans extra belangrijk. Veel gemeenten hebben te kampen met inkomstendaling uit huren en openstellingen, en soms ook door minder collecte-inkomsten. Extra redenen dus om de schouders eronder te zetten!

Coronaprotocol

Omdat naar verwachting in januari en februari 2021 er nog steeds maatregelen gelden met het oog op Covid-19, geldt voor de lopers van Actie Kerkebalans voor de campagne van 2021 het volgende coronaprotocol:

1 Blijf op 1,5 meter afstand.
Dat kan op de volgende manier:

- U belt aan, en neemt ruim 1,5 meter afstand van de deur.
- U vertelt waar u voor komt en vertelt de bewoner dat u op afstand blijft.
- De envelop of brief overhandigt u door deze ergens neer te leggen waarna de bewoner hem kan oppakken.

3 handige collectetips

Tip 1
Ga tussen 17.00 en 21.00 uur de deuren langs, dan zijn de meeste mensen thuis.

2 Bij het ophalen van de antwoordenveloppe geldt dan het omgekeerde.
Maar hier zijn natuurlijk ook meer creatieve oplossingen voor te bedenken:

- Neem een collectezak mee met een lange stok. Op die manier kunt u de 1,5 meter op een mooie manier overbruggen en iedereen begrijpt dat deze manier van ophalen ook goed klopt bij het doel van Kerkebalans.
- Zet een bak neer bij de deur wanneer u aanbelt, en stap daarna achteruit. U legt de brief uit de bak pakken, of een envelop er juist in stoppen. Vervolgens kan de bewoner de een handig parochie- of gemeentelid een mooie bak te maken met het logo van Actie Kerkebalans er op.

Uiteraard blijven we de ontwikkelingen volgen en houden we u op de hoogte van eventuele wijzigingen en aanvullingen op het protocol.

Tip 2
Sta je voor een dichte deur, neem niet-thuis-kaartjes mee waar je op in kan vullen wanneer terug wilt komen

Tip 3
Neem antwoordkaarten mee, waar op staat dat je ook op een later tijdstip (online) kan doneren

Het coronaprotocol is te downloaden via de website www.kerkebalans.nl

“Beleggen, het kan gewoon, maar kijk wel uit wat je doet”

In gesprek met Huib van der Burg,
penningmeester van de VKB

Tekst Bert van Rijssen **Beeld** Huib van der Burg

Als penningmeester van de VKB let Huib van der Burg niet alleen op de centjes van de vereniging, maar dient ook colleges van kerkrentmeesters van advies. Dat is namelijk nog altijd de basis van de VKB als kenniscentrum: kennis wordt niet alleen gevonden bij de bureaumedewerkers en de partners en adviseurs van de VKB, maar juist de bestuursleden worden gescout mede vanwege hun inhoudelijke kennis. Zij draaien volop mee in het adviestraject van de VKB. Omdat in eerdere nummers van *Kerkbeheer* Huib nog niet echt aan het woord kwam, nu een wat uitgebreider CV bij dit interview over beleggen.

Visie op beleggen in ruime zin

Ik vraag de penningmeester naar zijn visie op beleggen in ruime zin. Van der Burg: “De vraag naar beleggen neemt toe. Het bekende verhaal: de spaardeposito’s bij de SKG vallen vrij of een gemeente krijgt geld uit de verkoop van bijvoorbeeld vastgoed, en wat dan? Een spaarrekening levert niets meer op of kost zelfs geld. Ook de VKB wordt regelmatig met vragen bestookt van gemeenten: hoe kijken andere gemeenten daar tegenaan en hoe pakken ze het aan?”

“In het algemeen gesproken: er is niets tegen op beleggen, noch maatschappelijk nog ethisch/kerkelijk, het kan gewoon. Maar kijk wel uit wat je doet. Ten eerste: realiseer je altijd dat dat het geld van anderen is, met een bepaalde bedoeling bij elkaar gebracht, en klopt dat wel met wat ik doe? Ten tweede: gemeenten kunnen het beste niet zelf aandelen gaan kopen, maar banken en vermogensbeheerders inschakelen, vaak is dat nog kosteneffectiever dan zelf doen. De bank belegt voor jou in een groeifonds, de verschijningsvorm lijkt ook op een spaarrekening. En je hoeft er ook niet heel erg bang voor te zijn. Ten derde: als het college van kerkrentmeesters besluit om te gaan beleggen moeten daarvoor eerst wat andere stappen zijn gezet. Om te beginnen moet je je ervan overtuigen dat je voldoende geld hebt en het kunt missen, het gedurende langere tijd niet nodig hebt. Ga nooit beleggen uit korte-termijn winstbejag.”

“Daarnaast (dat is misschien het allerbelangrijkste): zoek binnen de gemeente consensus dat dit gebeurt, juist omdat het in de afgelopen jaren door de leden bijeen is gebracht en zij ook inspraak op de besteding ervan verdienen. En je moet voor jezelf een doel formuleren. Dat kan zijn: wij willen een bepaald rendement halen, bijvoorbeeld

beeld het zo beleggen dat het 4% oplevert. Daarbij dien je je bewust te zijn van het feit dat de hoofdsom van de investering kan verminderen. Als je het nodig hebt, krijg je misschien niet meer 100% retour. Ben je bereid dit risico te nemen? Een door de gemeente ingeschakelde bank neemt je bij de hand, zij stellen een risicoprofiel op en stellen de portefeuille samen.”

Beleggen in de praktijk

Waarin moeten gemeenten beleggen? Van der Burg: “In die discussie wil ik niet verzeild raken, ik ga geen adviezen geven voor bepaalde kansrijke sectoren en zo. In algemene zin leggen colleges in een beleggingsstatuut vast hoe ze willen beleggen. Of ze bijvoorbeeld duurzaamheid, milieu en mensenrechten serieus willen nemen, het kan allemaal.”

Ken je goede voorbeelden? Van der Burg: “Mijn persoonlijke ervaring, door te praten met individuele colleges, is dat je mensen tegenkomt met zeer welbespraakte ideeën, die succesvol beleggen in grond, vastgoed, aandelen, obligatiefondsen... Maar een wet van Meden en Perzen bestaat gewoon niet. De keuzes moeten worden gemaakt op het niveau van individuele colleges van kerkrentmeesters. En daarbij moet je opletten dat het beheer van de portefeuille geen hobby van één of twee mensen in de gemeente blijft. Ook dat moet je vastleggen in het beleggingsstatuut.”

“Binnenkort neem ik deel aan een webinar (zie elders in dit nummer, pagina 39) waar een gemeente aan het woord komt die mijns inziens de dingen goed geregeld heeft. Met een behoorlijke portefeuille; vanuit de bank zijn goede doelenstichtingen aangereikt met een defensief risicoprofiel maar wel succesvol, zodat de hoofdsom intact gehouden wordt.”

"Ledencertificaten van de Rabobank bijvoorbeeld waren ook altijd een goede investering vanwege de hoge vaste uitkeringen (nu even wat minder, maar dat komt uitzonderlijk door corona)."

Goede raad

"Zoals gezegd: werk met portefeuilles, dat betekent risicospreiding en is ook veel goedkoper dan zelf aandelen of obligaties kopen (dat doe je trouwens alleen met geld dat van jezelf is). En lever je niet uit aan één vermogensbeheerder, ga altijd met twee of drie partijen praten, hoe zij het zien, kijk welke rendementen ze voor anderen hebben behaald, en vooral ook: vergelijk de kosten."

"Op een VKB-jaarcongres hebben we mooie voorbeelden gezien van gemeenten die hadden geïnvesteerd in duurzaamheid en multifunctioneel gebruikmaken van het kerkgebouw (onder andere een kerk vlakbij een jachthaven die de toiletgroep geschikt had gemaakt voor gebruik door watertoeristen), dus ook voor andere doelen dan de eredienst geschikt maken. En daar dan vanzelfsprekend ook mensen van buiten de kerk bij betrekken!"

Werkzaam Vermogen

De Protestantse Kerk is gestart met een project Werkzaam Vermogen, ook een manier voor gemeenten geld op een andere manier in te zetten dan op de spaarbank. Hoe kijk je daar tegenaan? Van der Burg: "De scheidend voorzitter Cor De Raadt heeft daar al wat over gezegd in het Reformatorisch Dagblad [van 19 juni 2020, red.]. Het rapport Werkzaam Vermogen zegt dat individuele gemeenten met genoeg geld een beleid moeten formuleren: wat ze ermee gaan doen, en dan niet alleen naar de eigen gemeente kijken, maar ook naar andere plekken binnen de kerk, en bijvoorbeeld fondsen stichten om gelden bijeen te brengen in soort crowdfunding platform."

"Ons standpunt is: de geldgever bepaalt wat hij met dat geld doet. De gemeente bepaalt dus wat ze met haar vermogen doet. Een landelijk beleid mag nooit uitgaan van: als er ergens een gat is, dat gaan vullen met algemene middelen. Dat is geen goed koopmanschap. Het rapport geeft toch de indruk van: ergens geld te kort, dan zo snel mogelijk geld ernaartoe en het is opgelost. Zo werkt dat niet. Maar kerkrentmeesters die bijvoorbeeld geld aan pioniersplekken willen geven of aan andere doelen: dat moet kunnen."

"Al met al heb ik wel vragen bij het rapport. Nu is bij de Protestantse Kerk een nieuw bestuur, een nieuw management; ik hoop te zien dat er nieuw beleid gaat worden geformuleerd en één van de onderdelen uit het rapport, namelijk hoe gemeenten bij te staan die met een rijk gevulde kas zitten, moet wel degelijk worden uitgewerkt. Anderzijds neemt het aantal gemeenten dat moeite heeft om de begroting rond te krijgen hand over hand toe. Dat los je niet op met overheveling van gelden. Het neemt dus niet weg dat we ons uiterste best moeten doen om de leden een bijdrage te laten betalen: de vaste vrijwillige bijdragen blijven keihard nodig!"

Over Huib van der Burg

Huib van der Burg (Groningen, 1957) is een geboren en getogen 'Stadjer': tot zijn 24ste woonde hij in of in de directe omgeving van Groningen. Daar voltooide hij ook zijn studie algemene economie, met als specialisatie internationale economie. Na het afstuderen begon hij als beleidsmedewerker buitenlandse financiële betrekkingen bij het ministerie van economische zaken, en verhuisde met zijn vrouw naar Waddinxveen. In 1985 werd hij uitgezonden naar het Internationaal Monetair Fonds. Het gezin woonde twee jaar in Washington waar ook de tweede, jongste dochter werd geboren. Na terugkeer in Nederland maakt Huib de overstap naar het bedrijfsleven: de Rabobank waar hij 22 jaar heeft gewerkt, eerst als hoofd internationaal onderzoek op het hoofdkantoor, later lokaal, als directeur van een grote vestiging. 'Toevallig' in Groningen, zijn geboortestad waar ook veel familie woont. Zijn vrouw Arlette rondde intussen een studie theologie af en is alweer geruime tijd gemeentepredikant.

Na de Rabo-tijd vervulde Huib verschillende toezichhoudende functies; hij is medeoprichter van de Kredietunie Groningen (een coöperatie die geld leent van en aan ondernemers) en werkte aan een Hi-Tech oplossing voor mensen met geheugenverlies: MindMate.

In zijn vrije tijd is Huib vaak in de tuin te vinden, of (in de zomer) op de boot. Een ander, enigszins onverwacht tijdverdrijf is een bijbaan als internationaal vrachtwagenchauffeur. Misschien wel zijn allergrootse hobby zijn de twee kleinzoons, maar even belangrijk acht hij de vrijwilligersactiviteiten voor de kerk: penningmeester van de VKB en lid van de Raad voor de Plaatselijke Geldwerving, waar hij zijn financiële kennis nuttig kan blijven inzetten.

Wijzigingen aftrekbaarheid giften

Tekst Jos Aarnoudse **Beeld** Wilnanda Hukom

In november kregen we opeens vragen uit het land van kerkrentmeesters over wijzigingen rond de aftrekbaarheid van giften. Dat was er bij ons helemaal tussendoor geschoten het afgelopen jaar. Door alle 'coronageweld' vanaf maart en alle aandacht voor de Amerikaanse verkiezingen, leek er haast geen ander nieuws meer te bestaan. Maar dat het gewone werk ook doorgaat, zoals een belastingwet 2021 aannemen, tja dat hadden we kunnen weten.

De belastingwet 2021 moet nog – als ik dit schrijf – door de Eerste Kamer worden aangenomen, maar er bestaat geen enkele indicatie dat de maatregelen waarnaar gevraagd werd, zullen sneuvelen.

Het gaat om twee zaken: de afbouw van het rentepercentage waartegen giften aftrekbaar zullen zijn. Zoals wellicht bekend is het aantal schijven voor de inkomstenbelasting teruggebracht tot twee. Daarbij loopt de eerste schijf met een tarief van rond de 37% tot een inkomen van ongeveer €68.000,- per jaar. De tweede schijf kent een tarief van rond de 49%. Net als de aftrek van de hypotheekrente voor de hogere inkomens in een paar jaar terug zal gaan naar 37%, zodat de aftrekbaarheidspercentage voor iedereen gelijk wordt, gaat dit gelden voor aftrekbare giften.

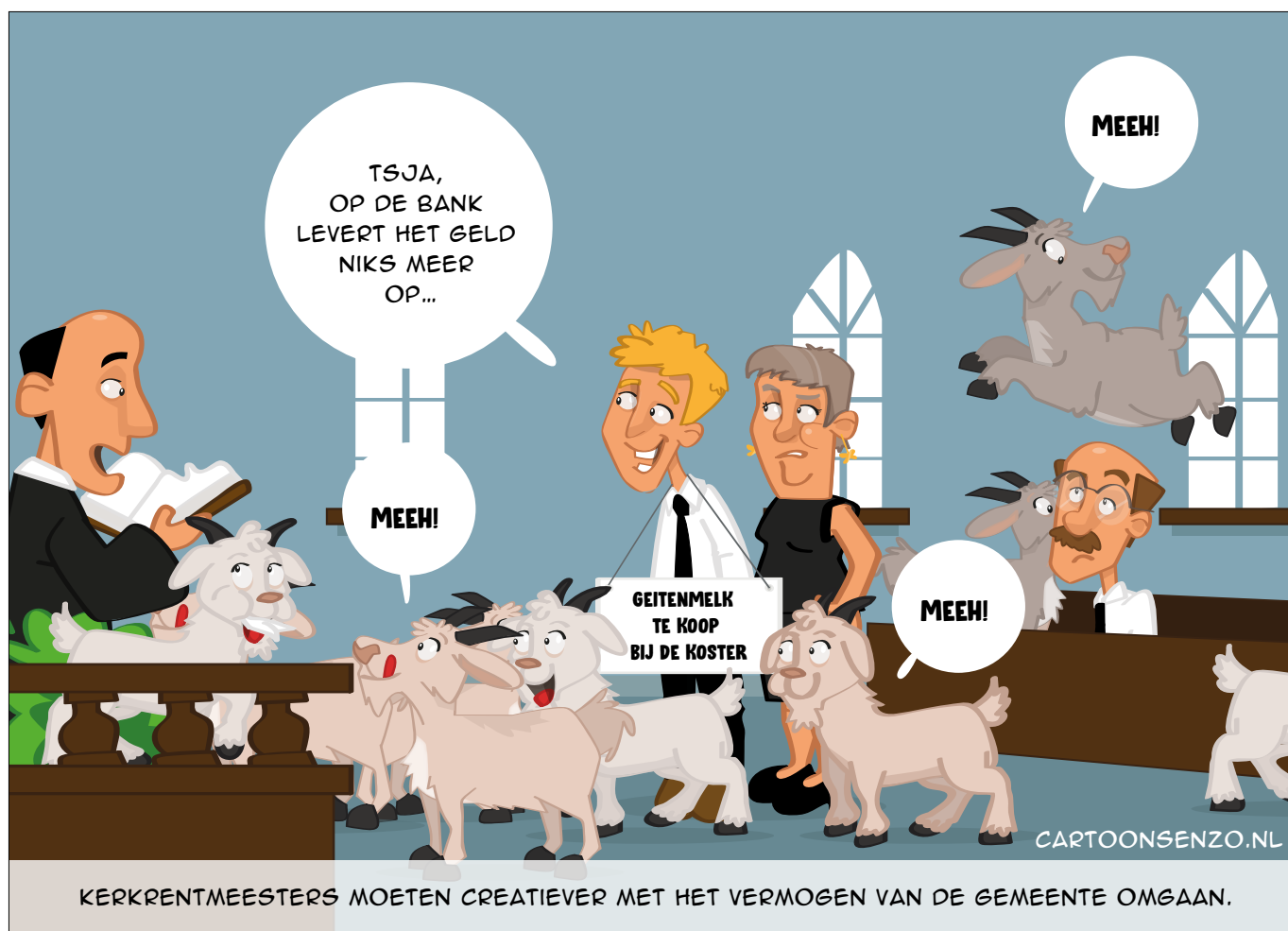
Daarnaast verandert de mogelijke aftrekbaarheid van contant gedoneerde giften. Die komt geheel te vervallen. Op de website van de Belastingdienst staat nog wel dat giften aftrekbaar zijn, mits er schriftelijke bewijsstukken

geleverd worden, zoals een bankafschrift of een kwitantie, maar dat verandert dus per ingang van 2021.

De praktijk van kwitanties stond al onder druk door jurisprudentie, omdat de inspecteur de betrouwbaarheid van kwitanties mocht aanvechten. Uit jurisprudentie blijkt dat het enkele feit van aanwezigheid van een kwitantie niet betekende dat deze ook geaccepteerd hoefde te worden, als niet uit bijkomend bewijs, zoals een bevoegde handtekening en aantoonbare verwerking in de administratie van de ontvangende partij, kon blijken dat het geld door de juiste personen was geaccepteerd en ook daadwerkelijk was gegeven. Deze jurisprudentie is voortgekomen uit het wantrouwen van de fiscus, omdat er ook in de afgelopen jaren aanzienlijke fraudes op dit terrein zich hebben voorgedaan.

Aan de mogelijkheid tot aftrekbaarheid van een contante betaling komt dus nu – in het kader van het terugbrengen van fraudegevoeligheid – geheel een einde.

De orgelbank

DE ORGELBANK

De orgelbank van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer biedt plaatselijke kerken en gemeenten de mogelijkheid hun pijporgel te koop aan te bieden.

Momenteel zijn er in ons bestand 5 orgels opgenomen. Dit betreft orgels van verschillend formaat en type. De juiste specificaties vindt u op onze website www.kerkmarkt.nl in de rubriek orgelbank.

Voor gedetailleerde informatie over de orgelbank kunt u contact opnemen met het VKB-Bureau.

Tel. (078) 639 36 66

E-mail n.dejong@kerkrentmeester.nl

Van ouderling-kerkrentmeester in een stadsgemeente tot kerkrentmeester in een Gronings dorp

Tekst Nico de Jong **Beeld** Dirk Toes, Wikipedia

Dirk Toes (56) is voor mij een oude bekende. Zo'n dertig jaar terug waren we collega's in het karakteristieke ABN-kantoor aan de Beijerlandse laan in Rotterdam-Zuid. Dirk werkte destijds als beleggingsadviseur en ikzelf hield me bezig als kassier met vreemde valuta. Na lange tijd kwamen we elkaar weer tegen. Nu niet in de bankensector maar in de kerkrentmeesterlijke hoek.

Kun je iets vertellen over je professionele achtergrond?

"Ik ben 35 jaar werkzaam geweest in de financiële sector. Daar heb ik financiële adviesfuncties gehad, waarvan in het laatst de functie van specialist vermogensadvies. Je begeleidt cliënten met een bepaald vermogen om dit op termijn zo goed mogelijk te laten renderen teneinde de opgegeven doelen te kunnen realiseren. Je bepaalt samen met de cliënt het risicoprofiel aan de hand van het doel, de beleggingshorizon, de kennis/ervaring en de risicoacceptatie. Tenslotte vul je de beleggingen in en bespreek je jaarlijks de persoonlijke situatie en of de financiële situatie hier nog op aansluit."

Je was kerkrentmeester van de Maranathakerk in Rotterdam-Zuid. Kun je iets vertellen over je ervaring aldaar?

"Jazeker, dat was mijn eerste ervaring als kerkrentmeester. Ik heb daar twee termijnen mogen dienen en heb er veel geleerd. De gemeente maakte deel uit van de Protestantse Gemeente te Rotterdam Zuid. We hadden dus een wijkcollege bestaande uit ongeveer 6 personen dat weer deel uitmaakte van het overkoepelend college van kerkrentmeesters. Daarom konden we als wijk niet over alle zaken zelfstandig besluiten nemen. De Maranathakerk is een bijzonder gebouw met veel symboliek. Veel van die symboliek was in de loop der tijd verloren gegaan en is in die tijd voor een deel weer in ere hersteld. Verder had de kerk een hoge toren waarvan door telecombedrijven door plaatsing van zenders dankbaar gebruik werd gemaakt. Mijn functie in het college van kerkrentmeesters was penningmeester. Zaken waar ik mee te maken had waren onder andere begrotingen, jaarcijfers en uiteraard Actie Kerkbalans. Twee jaar nadat ik ben afgetreden ben ik nog pastoraal ouderling geweest. In tegenstelling tot andere stadsgemeenten was de Maranathakerk een groeigemeente. Er waren veel jongeren. De predikant had duidelijk ook connectie met de jeugd."

Dirk Toes

Inmiddels ben je kerkrentmeester in het Groningse Sebaldeburen. Hoe kwam je daar terecht?

"Op zich is het een hele stap om vanuit Rotterdam, waar je roots liggen, naar Groningen te vertrekken. Mijn vrouw en ik hadden het verlangen in ons hart en de roep van God ervaren om ons aan te sluiten bij een kleine kwetsbare gemeente in het noorden van het land. De geschiedenis van de roeping van Abram heeft daarbij een rol gespeeld. Daarbij speelde nog het aspect dat vanuit de PKN er veel aandacht is voor de grote steden. Er zijn veel missionaire initiatieven en er worden pioniersplekken opgestart. Voor ons gevoel was er minder aandacht voor de kleine dorpskernen. Destijds voelden we de roep naar de stad en nu na 18 jaar was het de tijd om naar een dorp te vertrekken. We zijn naar Leek verhuisd, en hebben ons uiteindelijk aangesloten bij de kleine Hervormde Gemeente te Sebaldeburen. Kort na onze verhuizing brak de lockdown als gevolg van corona aan. We vonden dat best moeilijk. Juist in die tijd benaderde de kerkenraad mij met het verzoek om kerkrentmeester te willen worden. Hier zagen we duidelijk Gods leiding in. Tot die tijd bestond het college van kerkrentmeesters uit één persoon die ouderling-kerkrentmeester was."

De Hervormde Kerk te Sebaldeburen

Wat motiveert je als kerkrentmeester?

"Kerkrentmeesterlijk werk kan als weinig geestelijk en meer zakelijk worden ervaren. Wat mij motiveert is dat we als kerkrentmeesters een onderdeel vormen van het geheel van de gemeente, waarin allerlei activiteiten plaats vinden die er ten diepste op gericht zijn om het Evangelie van de bevrijdende liefde van Jezus Christus uit te dragen. Iedereen in de kerk kan zijn bijdrage daaraan leveren met de door God ontvangen talenten. In coronatijd kunnen we als gemeente iedere zondag de dienst bijwonen. We hebben 30 actieve leden, dus dat past precies. Ik zie het kerkrentmeesterschap niet als een losstaand iets, maar meer als ingebed in het geheel van het gemeente-zijn. Zo mogen we ons door God geroepen weten om dienstbaar te zijn in de kerk. Dat geeft vreugde en maakt je bescheiden."

Wat is er verschillend ten opzichte van Rotterdam-Zuid?

"Deze gemeente is een pioniersplek vanuit de IZB. Dat is uniek omdat het een reeds bestaande dorpsgemeenschap betreft. Verder hebben we een historisch kerkgebouw dat Rijksmonument is evenals de pastorie. Hierbij heb je met specifieke regelgeving te maken. Verder hebben we een begraafplaats rond de kerk. Daarvoor moet sinds kort een gescheiden financiële verantwoording worden afgelegd. Onlangs heb ik een aanvraag gedaan in het kader van de mijnbouwschaderegelgeving. We hebben namelijk scheuren geconstateerd in de muur van de pastorie. Ook in deze regio neemt het kerkbezoek af. Toch heeft iedere dorpsling iets met het kerkgebouw en willen de meeste dorpslingen bij het kerkgebouw worden begraven. We hebben als kerk een boekhouder die door de kerk wordt ingeschakeld. Hij is tevens voorzitter van een college van een andere gemeente en heeft veel kennis en ervaring."

Hoe denk je dat colleges het beste met hun vermogen kunnen omgaan en zijn er in de huidige marktomstandigheden goede alternatieven voor sparen?

"Het vermogen van een gemeente is door gemeentelieden bij elkaar gebracht om het gemeenteleven mogelijk te maken. In zijn algemeenheid moet je er daarom zorgvuldig mee omgaan. Maak onderscheid in vermogen dat op

korte termijn nodig is voor de exploitatie en in vermogen dat voor een langere periode beschikbaar is. Neem voor de eerstgenoemde categorie geen enkel risico. Beleggen kan op diverse manieren zoals in aandelen, obligaties, onroerend goed, derivaten en dergelijke. Breng in ieder geval een goede spreiding in diverse assets aan en laat het professioneel beheren. Hierbij denk ik aan diensten van beleggingsinstellingen die via banken worden aangeboden. Belangrijk is het om een beleggingsstatuut te hebben waarin de uitgangspunten van het beleggingsbeleid zijn opgenomen en waarin staat welke risico's aanvaardbaar worden geacht. In het algemeen zou ik een laag risicoprofiel kiezen en een klein deel van het vermogen in aandelen beleggen omdat daarmee op lange termijn rendement wordt gehaald. Maar we leven in een bijzondere crisistijd. Wereldwijd is er een recessie terwijl de beurzen nauwelijks een daling hebben laten zien. Tot nu toe hebben zich minder faillissementen voorgedaan dan voor coronatijd. Diverse overheden hebben geld in de economie gepompt om bedrijven te stimuleren. Maar dit zal een keer stoppen, met als gevolg dat er alsnog veel faillissementen zullen optreden en de mondiale werkloosheid zal toenemen. Een belegger wil graag vooruit kijken, maar dat is nu erg lastig vanwege de onzekerheden in de markt. Redenen om voorzichtig te zijn met het beleggen in zakelijke waarden als aandelen en onroerend goed. Ook in vastrentende waarden (bijvoorbeeld obligaties) is weinig eer te beha- ►

len. De rendementen zijn marginaal en worden vaak door de kosten van beheer nog eens vrijwel geheel te niet gedaan. Houd daarom de markt in de gaten en hou voorlopig de hand op de 'beleggingsknip'. Leg je eieren niet één mandje. Wees voorzichtig, blijf spreiden en wees je bewust van de risico's."

Hoe zie je de toekomst van het kerkbeheer in kleine kerkelijke gemeenten?

"Daarover heb ik wel mijn zorgen. De praktijk wordt bewaarheid door de vele kerksluitingen en dat is pijnlijk. Het kerkbezoek neemt af en de vergrijzing neemt toe. Er is een tekort aan vrijwilligers. Verder nemen de inkomsten af en de tekorten toe. Mogelijk kunnen er nieuwe vormen van samenwerking tussen kerkelijke gemeenten komen. Beleid hierop maken is nodig. Die gedachtegang heeft in Sebaldeburen geleid tot de samenwerking met de IZB om een pioniersplek te starten met succes: er is een kerkelijk werker aangesteld voor

vier jaar, we hielden vakantiebijbelweek, er loopt een Alphacursus en daar zijn we dankbaar voor. De gemeente groeit. Probeer daarom waar mogelijk de samenwerking te zoeken en informeer eens bij de IZB."

Waar word je als kerkrentmeester blij van en wat wil je andere kerkrentmeesters meegeven?

"Ik word blij omdat ik het vermogen heb gekregen om achter de zakelijk dingen en de cijfers de mens te blijven zien. Neem bijvoorbeeld de Actie Kerkbalans. Je kunt het resultaat zakelijk zien als optelsom van toegezegde bedragen. Je kunt ook verder kijken en vragen stellen waarom iemand minder heeft toegezegd als voorheen. Zijn er problemen of is men ontevreden? Een goede reden om eens langs te gaan met een ouderling misschien? Probeer verder je focus te verbreden buiten je eigen gemeente. We mogen deel uitmaken van de wereldwijde kerk waarvan Jezus het hoofd is. Dat geeft moed en dat biedt zeker toekomst!"

Wees bereid verantwoording af te leggen

In gesprek met Wim Oosterom, voorzitter GCBB

Tekst Jos Aarnoudse **Beeld** W. Oosterom, Pixabay

Als het om financiële vraagstukken in de kerk gaat, dan is het Generaal College voor de Behandeling van Beheerszaken (GCBB) natuurlijk wel een instantie waar je wat van wilt horen als 'journalist'. Het GCBB is het centrale orgaan binnen de Protestantse Kerk dat de regelingen rond het financieel toezicht in de kerk behartigt. Het zijn de Classicale Colleges (de CCBB's) die het toezicht daadwerkelijk uitvoeren.

De heer Wim Oosterom is voorzitter van het GCBB. Wij vragen hem of hij iets merkt van enige onrust onder kerkrentmeesters en diakenen, nu de rendementen op vermogens zo dalen en er op spaarrekeningen boven steeds lagere tegoeden negatieve rente betaald moet worden.

Oosterom: "Het is zeker te merken dat lokale gemeenten en diaconieën die vermogen hebben ermee bezig zijn, en er soms ook wel mee worstelen. Dat komt inderdaad enerzijds doordat rendementen op spaartegoeden verdampen. Maar ook de discussie in de kerk over 'werkzaam vermogen' speelt een rol. Ook het feit dat we vanuit het GCBB meer transparantie nastreven rond de vermogens van plaatselijke gemeenten en diaconieën speelt, denk ik, een rol. Alles bij elkaar genomen brengt dat de colleges ertoe om – misschien meer dan in het verleden – na te denken over hun vermogen. Wat is de functie ervan? Hoe moeten we het beheeren of laten beheeren? Als de inkomsten vanuit rendement wegvallen, gaan we dan interen, of juist niet? Moeten we meer gaan beleggen? Maar hoe dan?"

Richtlijn Beleggen komt eraan

Wim Oosterom vervolgt: "De positieve kant is dat er dus bezinning ontstaat. De negatieve kant kan zijn, dat ieder voor zich aan niet zo goed doordachte experimenten gaat beginnen. Dat hebben we zien aankomen. Dus binnen het GCBB hebben we het afgelopen jaar gewerkt aan een 'Richtlijn Beleggen', dit ook omdat de Generale Regeling dat van ons vraagt. Richtlijn klinkt wat te directief misschien en te veel van bovenaf. Het gaat in ieder geval om de verplichting een beleggingsstatuut op te stellen. Daarmee willen we gemeenten en diaconieën vooral laten nadenken over beleggen. In de richtlijn staan vervolgens voor het opstellen van zo'n statuut stevige adviezen waar je aan moet denken als je het pad van beleggen wilt gaan betreden. Binnen de CCBB's is er best wat discussie over hoe dicht we nu op de lokale colleges zouden moeten zitten. Het blijft immers in eerste instantie hun verantwoordelijkheid hoe ze met het hun toevertrouwde geld omgaan. Maar je wilt ook meehelpen om ongelukken te voorkomen. De vraag naar een *guideline* werd steeds vaker gesteld."

Verschillende kanten aan beleggen vanuit de kerk

Dus het betekent dat dit onderwerp naar jullie bevinden wel leeft? De GCBB-voorzitter vult aan: "Absoluut. Er was wel altijd al sowieso het advies: maak eerst een beleggingstatuut, maar we maken van het opstellen van een beleggingsstatuut nu een verplichting. Daarin maken we nog weer eens duidelijk dat de twee 'R-en' met elkaar concurreren: rendement en risico. Colleges moeten natuurlijk beseffen dat ze niet 'hun eigen' geld beheren. Dat vraagt misschien om een gematigder risicoprofiel dan je zelf geneigd bent te volgen. Daarnaast vraagt kerkengeld misschien ook wat meer doordenking van de ethische aspecten van beleggen, omdat je rekening wilt houden met meerdere opvattingen daarover in je gemeente. Het moet sowieso niet schuren met de boodschap van de kerk."

"We hebben in het stuk aandacht besteed aan 'aandelen', 'vastgoed' en 'grond'. Elke vorm brengt eigen vragen met zich mee. Dat begint – financieel gezien – of je een voldoende ruime tijdshorizon hebt voor het te beleggen vermogen. Als je aan ziet komen dat je binnen acht jaar sowieso liquide middelen nodig hebt die uit vermogen moeten komen, dan is het niet verstandig dat stuk te gaan beleggen. Mensen zeggen: had ik in februari maar dit of dat. Maar wie zag er een wereldwijde pandemie aankomen? En zo gaat het voortdurend. Nu lijken vastgoed en grond vaste waarden. Maar om dat als kerk te exploiteren, moet je ook heel wat in huis hebben. Gemeenten en diaconieën die daarin een lange geschiedenis hebben, kennen het klappen van de zweep of hebben het uitbesteed, maar verkijk je er niet op als je wilt beginnen. Pacht en huur zijn werelden op zich."

Know-how delen in de kerk

Wanneer gaat deze 'richtlijn' naar de gemeenten en de diaconieën? Oosterom: "Hij is nu al verkrijgbaar bij de Dienstenorganisatie, maar we gaan hem – hopen we – in februari 2021 actief verspreiden. Dat het even duurt, komt omdat we ter advisering van de CCBB's nog een expert-

Wim Oosterom

groep willen formeren, met vrijwillige deskundigen uit de kerk die ons bij dit specifieke terrein kunnen ondersteunen. Ik kan mij voorstellen dat ook de VKB in die expertgroep vertegenwoordigd is, niet omdat jullie experts zijn in het beleggen, maar wel inzicht hebben in de vragen die colleges stellen. Het helpt als we alle *know-how* die we in de kerk kunnen mobiliseren zo goed mogelijk met de gemeenten en diaconieën kunnen delen. Het gaat om het bereiken van het meest waardevolle resultaat, zowel in financiële zin, als in relatie tot de missie van de kerk."

"In mijn eigen gemeente in Amersfoort heb ik gemerkt dat een goede bezinning hierop goed is ontvangen. Ik snap wel de bedenkingen hier en daar tegen het al te zeer vermogen in de *spotlights* zetten. Tegelijk ontkomen we er niet aan, omdat het gaat om een integraal onderdeel van onze huishoudens. Plus, dat je – naar mijn mening – altijd bereid moet zijn verantwoording af te leggen over het gebruik van de middelen die je als kerk toevertrouwd hebt gekregen, om daarmee de zaak van Gods Koninkrijk te dienen."

Eilandjes

Tekst Jos Aarnoudse **Beeld** PR ah.nl en onh.nl

Binnenkort ben ik aftredend als ambtsdrager in mijn huidige gemeente in verband met een verhuizing. Ik heb inmiddels in heel wat kerkenraden meegedaan. In onze best wel grote (wijk)kerkenraad spreken we van 'geledingen'. Je hebt eigenlijk vier blokjes: de (pastorale) ouderlingen (waar de dominee ook bij zit), de ouderlingen-kerkrentmeester en de diakenen, plus daarnaast het moderamen, waarin uit elke geleding iemand zit, plus uiteraard de predikant, voorzitter en scribe (die daarvoor zijn vrijgesteld). Onderwijl horen we natuurlijk bij een grotere gemeente als wijkgemeente. Ik ben ook lid van het (centrale) college van kerkrentmeesters. Daarnaast bestaat er uiteraard een college van diakenen en er is een algemene kerkenraad. Tenslotte hebben we het kerkkantoor waar een paar mensen (parttime) werken.

Rijk van duizend eilanden, bij Broek op Langedijk.

Het is heel erg goed dat al die geledingen onder elkaar overlappen over de specifieke taken die ze voor zich zien. Maar wie is er nu verantwoordelijk voor het geheel? Is dat in een kleine kerkenraad van een kleinere gemeente eenvoudiger? Een beetje wel, is mijn ervaring. De lijnen zijn korter, en je hebt elkaar meer nodig om überhaupt tot iets te komen. Maar ook daar hoor je soms van eilandjes. In elke organisatie zie je dat opduiken. Ik heb het voorrecht gehad

om in diverse sectoren te hebben gewerkt of bestuurwerk te hebben gedaan. In de zorg, bij justitie, in de politiek, bij de omroep, in de industrie (als industriepredikant in Rotterdam-Europoort). Het gevecht tegen verkokering is overal aanwezig. Op het gemeentehuis waar ik in de gemeenteraad zat, zeiden ze weleens gekscherend: wij noemen dat gewoon 'afdelingen'. Tja, elke afdeling zijn eigen koninkrijkje, met zijn eigen koninkje, en als het even kon een eigen beleidje. En wee je gebeente als je iets, maar dan ook iets deed of zei over de grens van de portefeuille van een genabuurd wethouder heen. Dan waren de rapen gaar.

En de kerk? En het kerkelijk bedrijf? Een CCBB, van wie ik een lid interviewde voor dit nummer, heeft afgesproken de aankomende tijd eens wat meer aandacht te geven aan het verband tussen een beleidsplan en een begroting. Dat gaat natuurlijk niet om die twee documenten, maar om het verband tussen beleid en beheer in de kerk. Dat vraagt samenwerking. Dat vraagt om dominees, ouderlingen en diakenen die een beetje organisatiegevoelig leren te zijn, en dat vraagt om kerkrentmeesters en diakonale beheerders die leren missiegedreven te denken. Waartoe zijn we hier op aard als kerk en hoe kunnen we onze roeping met de middelen die we kunnen mobiliseren, realiseren? Onder Gods zegen. Het betekent in ieder geval dat we stoppen met geledingen, afdelingen, diensten, *units* of *whatever* als eilandjes, en veel meer met elkaar praten over wat onze gezamenlijke doelstelling kan zijn en hoe we onze samenwerking intern en naar buiten zó maken dat we het beste halen uit wat ons ter beschikking staat. Niet om het beste kerkje van de wereld te willen zijn, maar tot eer van HEM die alle lof en aanbidding waard is.

Stelling van de maand

Heeft u een mening, wilt u erop reageren?
Laat het ons weten via: info@kerkrentmeester.nl

De stelling:

'Het is kerk-onwaardig als we in onze gemeente of onze kerk langs elkaar heen werken en op onze eilandjes blijven zitten. We kunnen dat ons trouwens ook niet langer permitteren.'

Beleggen in grond is nog steeds interessant

In gesprek met Gijsbert Geluk, directeur van KKA/KKG

Tekst Nelline Breukhoven **Beeld** KKA/KKG

Negatief rendement

"We krijgen regelmatig vragen binnen over het negatieve rendement. Als KKA hebben we niet zomaar een oplossing of een creatief idee, om te voorkomen dat je met negatieve rente te maken kunt krijgen. Dat ligt ook aan de bank waar je bij zit, maar het is waarschijnlijk dat alle banken wel meer stappen gaan zetten om ook over saldi vanaf een ton een negatieve rente te berekenen. Doordat spaargeld minder oplevert, merken we dat er meer belangstelling is voor een belegging in grond. Beleggen in grond is nog steeds interessant want het is ontzettend schaars. Het is afhankelijk van de omvang en de plaats van investering, maar een kasrendement tot ongeveer 2,5% per jaar is haalbaar. Kerken die in grond beleggen, doen dat niet voor een paar jaar. Dat zouden wij ook nooit adviseren. Maar als je geld voor langere termijn kunt missen, dan is beleggen in grond een goede optie. En als je dan gaat kijken wat de waarde van grond de afgelopen decennia heeft gedaan, dan is het rendement helemaal interessant geweest."

Adviezen

"We zien meerdere beleggingscategorieën, maar we moeten natuurlijk als schoenmaker bij onze leest blijven. In Nederland hebben we te maken met de AFM (Autoriteit Autoriteit Financiële Markten) die daar ook op toeziet. We kunnen wel tegen mensen zeggen dat er ook kerken zijn die bijvoorbeeld in aandelen beleggen, maar wij hebben niet de bevoegdheid van de AFM om daar adviezen over te geven. Als een kerk daar belangstelling voor heeft, dan verwijzen we ze door naar een vermogensbeheerder of een bank. Is er belangstelling voor beleggen in grond, dan kunnen wij verder helpen. Wij (KKG) kunnen bemiddelen bij de aankoop, en we doen ook het beheer van de grond."

Synodebesluiten en de richtlijn 'Begroting en Jaarverslaggeving'

"Hierbij kan je natuurlijk aan die notitie denken van de Commissie 'Werkzaam Vermogen'. Dat is een vraagstuk waar wij in zekere zin buiten staan, want dat is meer beleidvorming. Al kunnen we bij adviesvragen wel een aantal dingen noemen waarbij wij van dienst kunnen zijn. Wij hebben in de werkgroep meegedraaid van het GCBB voor de richtlijn voor begraafplaatsadministratie en de aanscherping van de al bestaande 'Richtlijn Begroting en Jaarverslaggeving PKN'. De belangrijkste aanpassing die er nu aankomt, is dat alle kerkelijke vastgoederen – uitgezonderd de kerkgebouwen – tegen een reële waarde moeten worden gewaardeerd. Dat kan betekenen dat het balanstotaal van de kerk flink kan toenemen. Het eigen vermogen gaat voor kerken die bezit hebben, via herwaarderingsreserves, soms flink omhoog. De

balans is daardoor veel informatiever. De kerk had dat bezit al, daar verandert niets aan. Nu worden alleen de 'stille' reserves zichtbaar voor de buitenwacht. Voor de ANBI heeft dit geen gevolgen want daarvoor hoeft alleen de staat van baten en lasten te worden gepubliceerd."

KKA
Administraties

KKG
Beheer vastgoed

Vernieuwde richtlijn 'Begraafplaatsen'

De GCBB heeft recent ook een nieuwe richtlijn 'Begraafplaatsen' gepubliceerd. Ik vraag meneer Geluk of daar vragen over binnengekomen zijn. "Als je het hebt over de nieuwe richtlijnen voor de begraafplaatsen en de aanscherping van de al bestaande richtlijn, daar krijgen we heel wat vragen over. Dit raakt immers ook ons eigen werk. De richtlijn voor de begraafplaatsadministratie kan gevolgen hebben voor de kerken die het niet op orde hadden. De kerken die een begraafplaats hebben, rekenen meestal het onderhoud of de grafrechten voor twintig jaar vooruit. Dus daarvan krijgen ze best veel geld binnen. Als je dan niet reserveert wat gereserveerd moet worden, dan zou dat kunnen betekenen dat een kerk in de knel komt. Er zijn ook kerken die het al wel goed op orde hadden, of die andere reserves hebben, die kunnen dus de benodigde reserves alsnog gaan vormen. Ik heb geen inzicht in hoeverre dit problemen kan opleveren, maar in dat geval is het ook maar beter dat we als PKN dat weten. Nu kunnen we nog bijsturen."

"Het is goed dat die richtlijn er is. Kerken weten nu hoe ze de administratie moeten inrichten en wij weten wat we van een kerk mogen verwachten, ook voor de jaarrekeningen die we maken."

Spelen er nog andere zaken?

"We zitten nu in de coronatijd en misschien is het eind van de tunnel wel in zicht, maar wat de effecten zijn, is nog best onzeker. Het zou kunnen dat de kerkverlating hierdoor nog versnelt. En het eerste effect is dan dat sommige kerken wellicht nog lastiger vrijwilligers beschikbaar krijgen om alle taken te doen. Ik denk niet dat geld het eerste probleem is. Het eerste probleem zijn toch de mensen die verbonden zijn aan de gemeente en de inzet daarvoor. Kwetsbare ouderen die vaak veel vrijwilligerswerk doen, vallen als eerste uit. En er is onvoldoende aanwas waardoor er toch telkens kerken bij ons blijven aankloppen. Wat wel zeker is dat Zijn Koninkrijk komt!"

Diaconaal beheer en vermogen

In gesprek met Jan Klop, Gert-Jan Geertjes en Thomas Kool

Tekst Jos Aarnoudse **Beeld** Jan Klop, Gert-Jan Geertjes en Thomas Kool

Ook colleges van diakenen staan soms voor de vraag: hoe gaan we goed met het ons toevertrouwde financiële vermogen om? Om zicht te krijgen op wat er onder diakenen speelt op dit vlak, spraken we met Jan Klop, Gert-Jan Geertjes en Thomas Kool. Zij zijn of waren jarenlang actief in het diaconaat. Jan Klop volgde Thomas Kool op in het bestuur van de Federatie van Diaconieën.¹

Als het rendement zakt, meer vermogen nodig?

Herkennen jullie dat de terugval van redementen op vermogens de discussie over aard en gebruik van vermogen aanwakert, zoals onder kerkrentmeesters? Klop: "Laatst sprak ik een penningmeester, die stelde: het rendement zakt, dat betekent dat ik extra vermogen nodig heb om hetzelfde resultaat te kunnen boeken, laten we extra sparen! Mijn vraag is dan: is dat de beste reactie? Hoe dan ook: je ziet dat die rendementsval wel leeft. Logisch. Want juist opbrengsten uit vermogen worden door diaconieën vaak gebruikt voor de vaste diaconale projecten waar ze zich aan hebben verbonden."

Goede spreiding levert continuïteit

Geertjes: "Door omstandigheden uit het verleden hebben wij in Elst (gld), zowel gemeente als diaconie, best heel wat pachtgrond geschonken gekregen. Daarvan werd voor woningbouw het nodige onteigend. Dan weet je, dat je er veel geld voor terugkrijgt. Wij hebben het geluk dat er al een lange geschiedenis van wijze voorgangers is geweest, die wisten hoe je risico en rendement goed in evenwicht kunt houden. Zij hebben een heel goede spreiding van beleggingen gerealiseerd, waarop we vandaag nog steeds voortborduren. Over een langere periode betekent dit dat we een redelijk rendement blijven houden. Maar je ziet, dat er altijd iets kan spelen. We hebben ook ooit een pand geschonken gekregen, dat we deels verhuuren aan studenten. Er zit ook een winkel in dat pand, die we aan een ondernemer verhuuren. Ondernemers zitten door corona opeens in moeilijker vaarwater wat betreft hun inkomens. Studenten hebben nu geen bijbanen in de horeca en er is omzetverlies in de winkels. Daar moet je als verhuurder allemaal wel mee om kunnen gaan."

Maatschappelijk rendement nastreven

Klop: "Ik merk wel, dat soms met name bij de financiële mensen in een college de focus erg ligt op het in stand houden van het vermogen in financiële zin. Maar wat ik zeker zo belangrijk zou vinden is, dat je vermogen ook maatschappelijk of diaconaal rendeert. Veel mensen zoeken met hun geld hun heil in vastgoed. Prima. Maar laat de kerk of een dia-

conie dan een extra waarde toevoegen. Namelijk niet puur vastgoed voor het rendement, maar zoals bijvoorbeeld het Leger des Heils investeerders heeft geïnteresseerd voor de realisering van twintig kleinere woningen voor mensen die anders niet aan een woning komen. Dat kan ook in het klein."

Thomas Kool vertelt in het gesprek dat ik apart met hem voer: "Ik merk zeker dat het leeft, maar het komt vooral aan op bestuurskracht en ervaring. In de Betuwe heb je meer gemeenten met 'oud geld' en een traditie van oude kerkvoogden die soms zelf ook effecten hadden en niet zo gauw in paniek raakten als het even wat lager stond op de beurs. Je moet oog houden op de langere termijn. Maar dan moet het ook kunnen natuurlijk. Belangrijk is in de eerste plaats dat je een goede verbinding weet te maken met het beleid dat je als kerk en diaconie wil voeren. Wat wil je met het geld en het vermogen dat je mag beheren bereiken? Als Jan Klop dat 'maatschappelijk renderen' noemt, begrijp ik dat wel. Zorg dat je diaconaal belegt. En zorgt dat het bij je past. Een paar luxe woningen met veel onderhoud maar meer rendement, of juist wat meer kleinere woningen voor een sociale doelgroep, of wisselwoningen die je kunt inzetten voor mensen die kort en acuut geholpen moeten worden."

Schoenmaker blijf bij je leest

Hij vervolgt: "Als bankdirecteur kwam ik een keer in gesprek met een geslaagde varkensboer. Hij zei: Thomas, nu weet ik het, ik ga in de goudopties! Dan zeg ik: Kees (laten we hem zo noemen): jij hebt verstand van varkens en misschien wat aanverwante zaken, ik van bankzaken, maar wat weten wij nou van goud? Wat ik maar wil zeggen: begin eerst na te denken over je missie als diaconie en maak dan een plan waar je vermogen en redementen voor wil gebruiken. Houd het dichtbij."

Maakt de achtergrond van het vermogen uit?

Ik vraag alle drie de heren of het nog uitmaakt – in hun beleving – waar het vermogen ooit vandaan is gekomen, hoe je ermee om hoort te gaan? Geertjes: "Het onderscheid kerk en diaconie is er nu eenmaal, en dat is er niet voor niets. Maar qua beheer van vermogen spelen dezelfde zaken: hoe

doe je het verstandig en ethisch en met welk doel beheer je? Het moet goed in elkaar zitten, vinden wij in Elst. Dan heb je ook een goed verhaal naar je gemeente. Als je opeens veel geld krijgt, kun je het wel meteen naar bijvoorbeeld Kerk-in-Actie brengen, maar je kunt er ook je eigen gemeenschap mee activeren. Waar zien we om ons heen projecten die we kunnen steunen, maar waar we ook zelf het nodige van kunnen leren in het leven. Als je goede bestemmingen vastlegt, kun je ook gewoon voor noodcollecten en andere zaken een beroep op je gemeente blijven doen.”

Klop vult aan: “Nadrukkelijke oormerken zul je altijd moeten respecteren. Uit respect voor de nalater, maar ook om geen conflict met andere erfgenamen te krijgen. Hoe langer de tijd verstrijkt, hoe vager dat natuurlijk wordt. Als een fonds er nog wel is, maar de oorspronkelijk bestemming is er niet meer, dan moet je ‘in de geest van’ gaan bestemmen. Overigens zijn er steeds meer projecten met een hybride karakter: diaconaal, missionair en pastoraal werk op de grenzen van kerk en samenleving lopen door elkaar heen.”

Kool: “Ik ben nog wel eens bezig geweest wat studie te maken van de vermogensvorming van gemeenten en diaconiën in bijvoorbeeld de 19e eeuw. Je ziet dan wel dat erfstellingen eerder gingen naar de diaconie dan naar de (Hervormde) kerk, omdat de kerk en de predikantsplaat-

sen anders gefinancierd werden, en de armenzorg echt een taak van de kerk was. Maar daar kun je voor vandaag geen conclusies meer aan verbinden, vind ik. Het gaat er om dat we met dat wat onze middelen zijn, dienstbaar zijn aan Gods Koninkrijk. Tegelijk zeg ik wel eens: maar als je geen gemeente meer hebt, en nog wel een groot diaconaal vermogen, hoe kan dat bestaan?”

Zorg dat je de beheerskosten in de hand houdt

Gert-Jan Geertjes benadrukt tenslotte nog het volgende: “Juist omdat het om diaconaal geld gaat, geld dat voor de zorg aan armen en kwetsbaren – in welke vorm dan ook – bestemd is, dien je als diaconie uiterst zorgvuldig om te gaan met het maken van kosten voor het beheer van dat vermogen. Ik snap best dat je soms professionals nodig hebt om de weg te vinden. Maar ik vind het tegelijk tamelijk onverteerbaar als er veel kerkengeld of armengeld wegvloeit in zakken van mensen, die dan misschien wel als professional goed zijn, maar zeker niet bij de nooddriftigen der aarde behoren. We zouden dat eigenlijk samen moeten doen. Vele kleintjes maken een grotere, en dan kun je ook meer een vuist maken bij professionele vermogenbeheerders als het om tarieven gaat.” Waarvan acte.

Zie voor informatie over de Federatie van Diaconieën: www.federatie-diaconie.nl.

Over Jan Klop

Jan Klop komt oorspronkelijk uit de onderwijswereld. Hij werd hoofd van een bedrijfsbureau van een onderwijsorganisatie en startte in 2001 zijn eigen consultancyzaak.

Hij was jarenlang ambtsdrager in de wijkgemeente De Ark in Ede en is nu diaken met een bijzondere opdracht, die bestaat uit het bestuurslidmaatschap van de Federatie van Diaconieën.

Over Gert-Jan Geertjes

Gert-Jan Geertjes is diaken in Elst. Hij was stuurman en voer over heel de wereld. Zodoende zag hij veel armoede en ellende. Het heeft hem doen realiseren hoe goed we het feitelijk in Nederland hebben, maar ook heeft het zijn liefde voor het diaconaat aangewakkerd.

Professioneel werkt hij inmiddels in de import van bouwgrondstoffen, zaken die veelal per schip worden aangevoerd. In de Protestantse Gemeente Elst behartigt hij binnen de diaconie, die door omstandigheden het nodige vermogen heeft, de financiële zaken.

Over Thomas Kool

Thomas Kool is van huis uit bankier. Hij is in de kerkelijke gemeentes waar hij deel van uitmaakte altijd actief geweest, de laatste decennia in de Hervormde Gemeente te Voorthuizen, met name in het diaconaat.

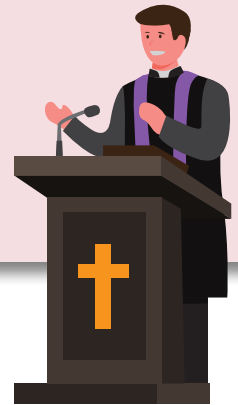
Ook bovenplaatselijk draagt hij zijn steentje bij. Hij zat in het bestuur van de Federatie van Diaconieën. Hij is nu lid van het CCBB in Gelderland en van de Generale Synode. Als bankman weet hij altijd de link tussen de financiën en de missie van een organisatie haarfijn op elkaar te betrekken. Voor de kerk is dat nog belangrijker dan elders.

**Federatie van
Diaconieën**

Nieuwe rubriek in Kerkbeheer: Predikant en kerkbeheer

Zijn pastoraat en kerkbeheer twee uitersten op de schaal van het kerkelijk universum? En "never the twain shall meet?" Of zijn er raakvlakken, vensters van begrip, misschien zelfs parallelle koersen denkbaar? In een dialoog met de dominee gaan we ontdekken of de predikant ons een spiegel kan voorhouden waardoor we ons werk nog meer "aangeraakt door God" mogen doen, en, anderzijds, bij de dominee wat meer begrip voor en inzicht in het kerkrentmeesterlijk bedrijf kan ontwakken?

Piet de Jong

Tekst Bert van Rijssen **Beeld** PKN, Pixabay

Dominee Piet de Jong is al geruime tijd met emeritaat, maar nog altijd volop bezig in het ambt, eerst vanaf 2013 als interim-predikant in Wijk bij Duurstede en sinds 2017 in Oud-Vossemeer. Officieel is hij daar onlangs gestopt. Zijn markante verschijning (de reusachtige tonsuur die hem in sommige kringen de bijnaam 'lampenkap' oplevert), somtijds stevig gekruide uitspraken en altijd onorthodoxe, originele standpunten maken hem een waardige kandidaat om het spits af te bijten in deze nieuwe rubriek: predikant en kerkbeheer.

Landelijk kerkbeheer

Een predikant is een beeldbepalend figuur in een gemeente. Hij/zij heeft bewust of onbewust flink wat invloed, is vaak één van de weinige geheel betaalde werkers in de gemeente, in principe met een academische opleiding als start. Van zo iemand mag je wel wat verwachten in de gemeente, toch? Hoe vind je dat de predikant zich moet verhouden met kerkbeheer? Wat doe je eraan, wat weet je ervan?

"Landelijk gezien volg ik het; het valt mij op dat veel kerken verkocht worden of een andere bestemming krijgen en daar sta ik kritisch tegenover. Ik vind dat we die kerken moeten houden want die gaan we nog weer nodig hebben. Op het eiland Tholen (daar ligt Oud-Vossemeer waar dominee De Jong tot voor kort interim predikant was, red.) zijn 35 kerken (inclusief katholieke). Ga je de geschiedenis na door de eeuwen, dan zie je dat er dorpen zijn waar de kerkdienst soms ook 40 jaar weg was (oorlog, epidemie, overstromingen, enzovoort), maar na jaren ging de kerk toch weer open! De kerk is van eeuwen, en gaat ook door in deze tijd. Ga je een kerkgebouw op een dorp verko-

pen, dan komt er vrijwel altijd iemand in die al snel niet tot bevordering van het dorpsgevoel is. Herbestemming erfgoed, heet dat. Ik geloof er niet in. Breek maar liever af. Want straks zit er toch iemand in het gebouw die niets met het dorp heeft."

"De kerk is van eeuwen, en gaat ook door in deze tijd."

"Ik begrijp de moeilijkheden natuurlijk. Voor Kerkbalans willen we altijd meer geld ontvangen dan we binnen halen. Rommelmarkten leveren door kringloop en marktplaats weinig extra's meer op. De CCBB's zijn heel streng voor gemeenten die nieuwe predikanten willen benoemen. En soms zijn de lasten voor gemeenten onredelijk hoog. Een klein voorbeeld: vorige week was ik ergens gastpredikant, en ik kreeg daarvoor €162,-. Meer dan helft daarvan gaat naar de belasting, dat is toch jammer? Waarom organiseren we dat niet anders? In Duitsland hadden ze een systeem van vacaturebeurten, daar kreeg je geen stuiver voor: 'Je werd toch al betaald?' Is er op dit punt niet iets te organiseren? Vooral voor kleine gemeenten? Overigens, moeten voorgangers voor een afgeslankte onlinedienst het volle tarief blijven ontvangen? Soms ook nog 60 kilometer of meer autorijden?"

Geestelijke aangelegenheid

Is kerkbeheer een geestelijke aangelegenheid of een zakelijke? Of is er geen tegenstelling, hoe zie je dat?

"Kerkrentmeester zijn is in eerste instantie een geestelijke aangelegenheid, als je dat kwijt raakt, kun je wel voor eeuwig op online gaan. Kerk zijn is: het evangelie verkondigen en als geloofsgemeenschap vieren. Verder heb je eigenlijk

niks nodig, een bijbel, een gitaartje... Paulus heeft nooit voor de kerk gecollecteerd, alleen voor arme mensen. Maar dan wordt de gemeenschap groter, je krijgt een organisatie, dat moet betaald worden, er worden ook collectes voor de kerk gehouden. Eigenlijk heb ik een hekel aan die zake-lijkheid, maar het moet wel. In de tijd dat ik in Duitsland woonde, had ik contacten in de DDR. Daar lekte het kerkgebouw vaak aan alle kanten, mensen zaten met truien en jassen aan in een droge hoek, een kwestie van volhouden tot de Muur viel. Herbestemming? Met de overheid in de DDR? Nee. Trouwens: in Dordrecht maakte ik mee in de Grote Kerk in de winter, dat men zei: we stoken niet meer, het is niet te betalen. We houden het op 8 graden (voor het orgel). Ze belden een paar dagen voor de dienst met de vraag of het Introïtus kon worden geschrikt, en of de dienst in 50 minuten kon, 'want', zei mevrouw ouderling, 'het is nu 5 graden in de kerk.' Zondags was het 9 graden. Dat spreekt mij aan, vind ik heel slim, onorthodoxe dingen doen. De mensen hoeven toch niet in een shirtje in de kerk te zitten midden in februari? Jas in de garderobe, slaat nergens op. Wel de klok luiden. 'Van de collecte kunnen we niet eens de organist betalen,' hoorde ik wel eens. En dat was dan reden om een avonddienst af te schaffen. Nooit doen! Er altijd mee door gaan. Trui aan, jas aan. Je verstand gebruiken en andere dingen dan maar wat minder. Even helemaal niet collecteren."

Verkondiger en pastor

Leiding geven aan en in een gemeente heeft ook altijd te maken met het 'sturen' van de middelen: menskracht, geld. Hoe zie je jezelf: als 'manager', 'ondernemer', 'bestuurder', 'vrijwilligerscoach'? Of zijn dat 'vieze woorden'? Kun je hier als predikant vandaag de dag wel voor weglopen?

"Zelf heb ik mij altijd gezien als verkondiger en pastor, zeg: als geestelijk leider. Ik ben ook altijd voorzitter van de kerkenraad geweest. Al hoeft dat niet perse natuurlijk. 'Manager' vind ik veel te kil. In de kerkenraad de agenda afwerken, met een opening en zo, nieuwe kerkenraadsleden vinden dat saai. In Delfshaven vergaderden we vaak over een onderwerp (bijvoorbeeld het homohuwelijk), en eens in de drie keer hadden we een zogenaamde vergader-agenda. Veel kerkenraadsleden hebben de hele dag gewerkt, dan moet je als voorzitter ervoor zorgen dat ze om half elf thuis kunnen komen, en als er wordt gevraagd: hoe was het, dan moeten ze kunnen zeggen: hartstikke leuk. Dus altijd rekening houden met dat waarvan kerkenraadsleden opknappen."

"Kerk zijn is: het evangelie verkondigen en als geloofsgemeenschap vieren. Verder heb je eigenlijk niks nodig, een bijbel, een gitaartje..."

Samenwerking met het college van kerkrentmeesters

Hoe werk je samen met de ouderlingen-kerkrentmeester (en kerkrentmeesters) in de gemeente? Doe je wel eens mee met een vergadering van het college van kerkrentmeesters?

Over Piet de Jong

Dominee Pieter L. de Jong, theoloog en columnist (1947), studeerde theologie te Utrecht en was vervolgens als predikant verbonden aan gemeenten in Laar (Duitsland, 1974), Asperen (1980), Nunspeet (1986) en Delfshaven (1992). Hij is redacteur van het tijdschrift Konstektueel, was lid van de generale synode en van de visitatiecommissie van de Classis Rotterdam.

In 2011 werd hem door de VKB verzocht een bijdrage te leveren aan de uitgave *Kansen voor Kerken*. Hij schreef toen onder meer over kerkrentmeesters: "Regelmatig vrees ik dat in deze colleges [van kerkrentmeesters] in onze kerken de meest saaie, kille, oncreatieve en niet te bewegen zusters en broeders zitten. Misschien komt het ook door het woord kerkrentmeester. Bij zo'n woord hoort, op de klank af, een ambtenarengesicht en een kantoor van Voskuil. Nooit denk je aan mensen die overlopen van ideeën en creativiteit."

Toch draagt hij de kerkrentmeesters geen kwaad hart toe, integendeel. Hij kon altijd prima opschieten met de kerkrentmeesters in zijn eigen gemeenten, en schreef in het kader van dit interview: "Wat wens ik de kerkrentmeesters toe? Groot geloof dat God in alle tijden zelf zorgt voor zijn kerk, veel liefde voor de geloofsgemeenschap die je dient met de taken van kerkrentmeesters. Geloof van kerkrentmeesters zie ik graag zichtbaar in het ontwikkelen van creativiteit in het beheren van gelden en werven van gelden. Het geloof van een kerkrentmeester mag volgens mij een heel ontspannen geloof zijn, vervuld van liefde en wijsheid. Kerkrentmeesters moeten geen geldtellers zijn die na kennis genomen te hebben van de inkomsten gaan afschalen en kijken wat nog kan. Kerkrentmeesters moeten een visioen hebben waar ze voor gaan. Dat moeten ze niet overlaten aan een toeval-lige dominee. Voor een goed visioen komt altijd het nodige geld binnen. Soms zonder actie. Dit geldt ook voor de landelijke vereniging. Samen creatief nadenken over nieuwe wegen, nieuwe plannen maar ook oude structuren los laten. Waar kan, mensen verleiden samen te werken. Plaatselijke gemeenten serieus nemen."

"Ik maakte wel mee dat ze in het college van kerkrentmeesters een beetje aan het rommelen waren, misschien niet wisten hoe het moest. Dan vroeg ik: 'Zal ik ook eens komen, beetje meedenken?' 'Liever niet,' zeiden ze dan. Maar ze hadden meteen weer de goeie gang. Als er tijdens de vergadering een typisch kerkrentmeesterpunt was, zag ik aan hun – in Delfshaven waren dat er vijf – gezichten dat het okee was. Leiding geven betekent vertrouwen geven. Ik heb vaak 'geluk' gehad, goede vaak jonge mensen die er voor gingen. Gaandeweg was je steeds vaker de oudste in de kerkenraad, dan verwachten ze ook wat van jou. Je bent hun geestelijk leider: jij bent de enige die ervoor wordt betaald, je bent de enige die theologie heeft gedaan, met een roeping tot voorganger. Je moet helpen, inspireren, niet zeuren of iemand verwijten. Dat moet je voor zijn."

De rol van predikanten bij de plaatselijke geldwerving

De Raad voor de Plaatselijke Geldwerving vindt dat predikanten een belangrijke rol kunnen spelen bij geldwerving voor het plaatselijke kerkenwerk, met name tijdens de Actie Kerkbalans. Ze is herhaalde malen de dialoog aangegaan met de predikanten en de Dienstenorganisatie om dit onderwerp op de agenda's te krijgen, en bijvoorbeeld plaatselijke geldwerving op te laten nemen in het Permanente Educatieprogramma voor predikanten. Maar alle pogingen tot nu toe zijn vastgelopen in een moeras van weerstand met een onduidelijke achtergrond; mogelijk is er een – op zich begrijpelijke – schroom bij predikanten om 'voor eigen parochie te preken' (pastorale kosten vormen altijd een belangrijk aandeel in de bestemming van de opbrengsten plaatselijke geldwerving).

Piet de Jong denkt daar heel anders over: hij realiseert zich dat de lofzang alleen gaande kan worden gehouden met een inkomstenstroom niet als doel, maar wel als randvoorwaarde. Al in 2006 nam hij deel aan een door de RPG georganiseerd predikantenplatform waar hij zijn mening duidelijk ventileerde: "De predikant als boegbeeld van de gemeente kan en zal ook een belangrijke stimulans voor de plaatselijke geldwerving dienen te zijn." Zie ook zijn uitspraken hierover in dit interview. Bent u of kent u een predikant die aandacht wil geven aan de Actie Kerkbalans? De preekshets Kerkbalans is te downloaden vanaf de website www.kerkbalans.nl en kan nog de hele maand januari worden ingezet!

Plaatselijke geldwerving

Hoe sta je tegenover plaatselijke geldwerving? Heeft de predikant daar ook een rol in?

"Zeker heeft de predikant daar een rol in. Ik heb daar heel vaak stukjes voor geschreven en adviezen gegeven. Bijvoorbeeld om de kerkbalansbrief zoveel mogelijk persoonlijk af te geven en op te halen, al helemaal niet via de postbode. Voor de randleden schreef ik soms een aparte begeleidende brief. Maar het probleem van veel kerkrentmeesters (vooral die van origine Gereformeerde Kerk) is, dat ze willen dat hun dominee – min of meer als hun werknemer – langs gaat bij de wanbetalers en hen op hun plicht wijst. Als je dat denkt, heb je aan ons geen goeie. Want een van de quotes die wij nu juist heel de week loslaten is: er is betaald, dat is de kern van het evangelie. Wij dominees zijn geen deurwaarders. Dan snap je als kerkrentmeester echt niets van ons ambt. Dus zo niet."

"Als er wordt gevraagd: hoe was de kerkenraadsvergadering, dan moeten ze kunnen zeggen: hartstikke leuk!"

"Maar als dominee kun je wel meelopen met brieven rondbrengen en ophalen. Dat heb ik vaker gedaan. In Delfshaven haalde ik een keer zo'n brief op bij twee oudere mensen in een bovenwoning. Ze kenden mij niet. Ik zat een poosje aan tafel, hoorde van alles over de dominee, dat viel best mee en ze vroegen me hem van hen hartelijk te groeten. Ik zei niet wie ik was, maar leerde al tijd wel van dit soort zwerftochten. Tegen een arme oude vrouw in Spangen met zo'n brief in de hand, zei ik wel eens: 'Gooi maar in de kachel, voor jou doen we het.' Wel betrokken bij de werving dus. In Oud-Vossemeer nam ik even tijd, als het zover was, op zondagmorgen. Het liefst kwam ik even van de kansel om over geld te praten. Ik zei

Twijfelen aan het bestaan van God

In 2006 verscheen een onderzoek van Hijme Stoffels onder predikanten met als conclusie (?) dat één op de zes predikanten twijfelt aan het bestaan van God. De reactie van Piet de Jong was toen: "Dat kan kloppen, want ook ik twijfel één zesde van de tijd wel eens..."

dan: we hebben een plan: u geeft nu 10% meer dan vorig jaar. En volgend jaar weer 10%. Alleen zo komen we er. Het lukte niet helemaal, maar toch was er wel 9% groei."

Idealisten en realisten

Predikanten als idealisten en kerkrentmeesters als realisten. Wat vind je van zo'n typering?

"Het klopt tot op zekere hoogte, maar zelf vind ik mij ook wel een realist. En omgekeerd zijn de kerkrentmeesters vaak ook ouderling, sommigen spreken in tongen, ze doen het uit liefde voor Christus en zijn kerk. Het zijn hele gelovige mensen, ze beginnen vergaderingen vaak met Bijbelstudie, maar ze moeten ook de energierekening betalen. Maar als het evangelie ontbreekt, komt er niet veel geld binnen, denk ik. We doen het samen, ieder vanuit zijn eigen roeping en opdracht. De stelling idealist-realist klopt in het algemeen wel, maar het is geen tegenstelling. We zijn één team, we spelen in een kerkenraad nooit tegen elkaar, we spelen dezelfde wedstrijd, dus met z'n allen naar voren."

"Leiding geven betekent vertrouwen geven."

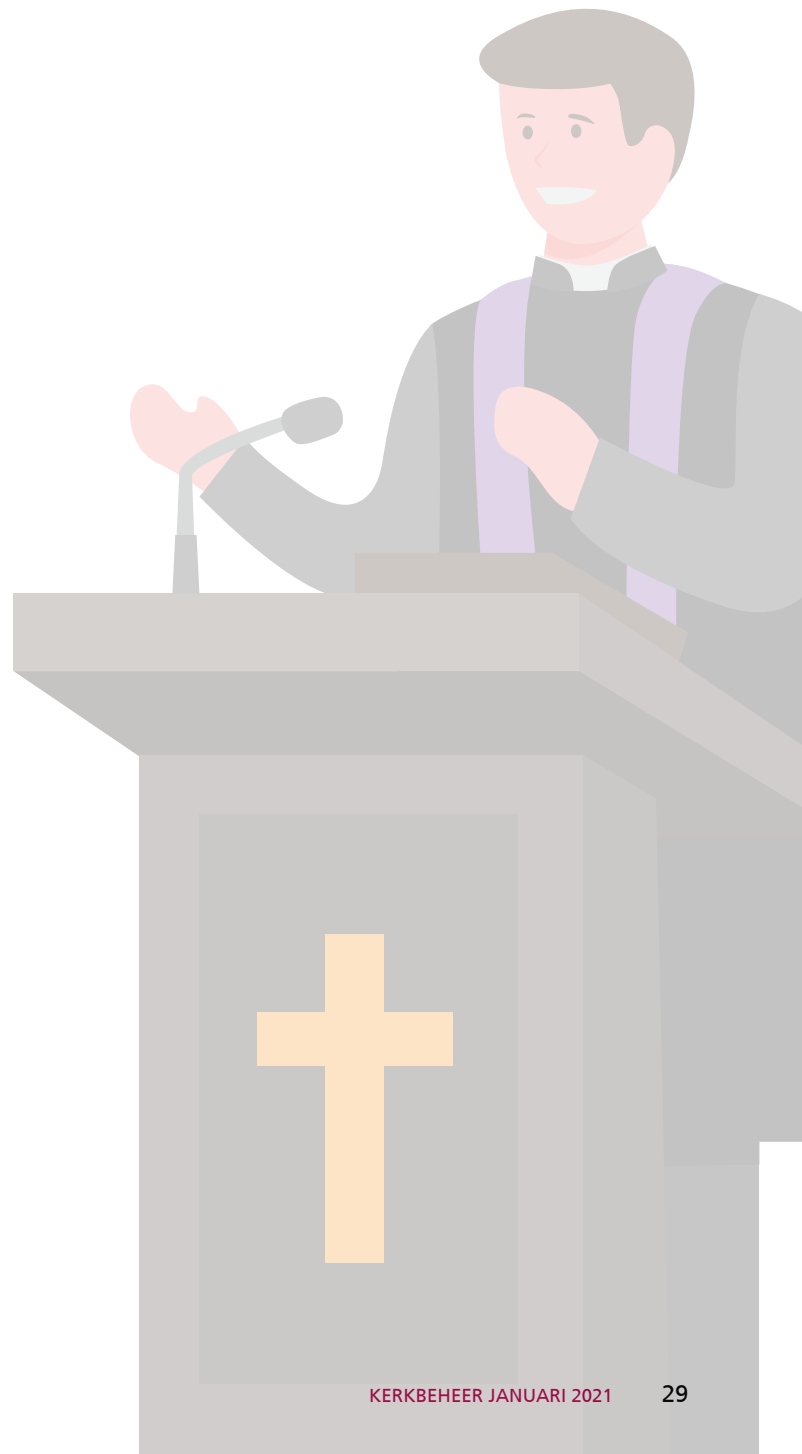
Vermogensbeheer

Dit nummer van Kerkbeheer gaat over vermogensbeheer. Hoe moeten gemeenten volgens jou daarmee omgaan, ook in het licht van de discussie over Werkzaam Vermogen?

"Bij Hervormde kerken is vaak veel vermogen, ook bij de diaconieën (soms is het halve dorp van de diaconie). Ik herinner mij in een vorige gemeente dat allerlei bezit werd verkocht en te gelde gemaakt, maar dat geld levert nu niks op. Hou dan je spullen nog maar even, denk ik. We kregen net met corona te maken toen de Protestantse Kerk opriep alle geld bij elkaar te gooien, dat begrijp ik niet. Overtollig geld overhevelen naar andere gemeenten? Alleen op vrijwillige basis, dat kun je niet van boven regelen. We collecteren wel voor Lesbos, maar niet voor het dorp 4 kilometer verder. Tenzij men een beroep op je doet. Coördinatie van bovenaf is wel mogelijk: classispredikanten en CCBB's hebben het gewenste overzicht. Natuurlijk kunnen gemeenten elkaar helpen, maar het hemd is dan nader dan de rok. Ook op het eiland Tholen heeft de ene gemeente meer bezit dan de andere; je kunt kijken of je een deel van het geld bij elkaar kunt doen. Het blijft gevoelig, de ene gemeente wil je wel helpen, de andere niet, dat is in elke familie zo. Uitgangspunt zou mijns inziens moeten zijn: in elke woonkern een vier-plek en een voorganger (dominee of pastoraal werker). Tot geld overhevelen kun je de men-

sen niet dwingen. Wel kun je drie, vier kerkenraden bij elkaar brengen, en met elkaar laten praten. Hoeveel geld is er, hoeveel is nodig? En dan nooit alle geld in één pot gooien. Door twee of drie zieken in één bed te stoppen, zal er ook niet een gezond worden."

"Hoe moet dat proces in gang worden gezet? Ik zie een belangrijke rol weggelegd voor de classispredikant. Voor het kerkrentmeester-aspect van kerk-zijn kun je veel voor elkaar betekenen. Dan gaan anderen zich ook met jou bemoeien. Kun je dat aan? Maar het zal wel moeten, wil de PKN-gemeente op een dorp of wijk in de stad toekomst hebben. Je moet het ook niet overlaten aan een paar evangelisch *angehauchte* mensen van buiten die zich aanbieden en voor een opwekking zullen zorgen, terwijl ze van kerk-zijn niets begrijpen. Gelukkig zijn op elk dorp in ons land altijd een paar goeie mannen en vooral vrouwen die de lofzang gaande houden. Uit liefde voor de Heer."

► Mondial Movers lanceert Foundation

Tekst & Beeld Mondial Movers

Mondial Movers heeft dit jaar haar eigen *Foundation* opgericht! Onze missie? Een structurele bijdrage leveren aan het verminderen van armoede en eenzaamheid in Nederland. Dit doen we met onze unieke Speelgoedendoelendoos en met onze Verhuisfamilie.

Mondial Movers is een landelijke verhuisorganisatie met vestigingen door heel Nederland. Tijdens de werkzaamheden komen verhuizers bij uiteenlopende klanten over de vloer (variërend van particulieren tot zorginstellingen en maatschappelijke organisaties). Zij zien problemen in de samenleving die ontstaan door eenzaamheid en armoede. Om hier op structurele wijze iets aan te doen heeft Mondial Movers haar eigen *Foundation* opgericht.

Speelgoedendoelendoos

Eén van de acties van deze stichting is de 'Speelgoedendoelendoos'. De 20 Mondial verhuisbedrijven geven deze unieke verhuisdoos mee aan gezinnen die gaan verhuizen. Een verhuizing is vaak het moment waarbij volwassenen, maar ook kinderen goed kijken wat ze wel en niet meenemen naar de nieuwe woning. Om te voorkomen dat er speelgoed wordt weggegooid dat in goede staat verkeert, kunnen kinderen dit speelgoed in deze speciale verhuisdoos doen. Mondial Movers haalt de dozen weer op en zorgt ervoor dat ze terecht komen bij gezinnen die het niet zo breed hebben.

Deze verhuisdoos is ontworpen door Roberto Baldussi van reclamebureau TIME, één van de sponsors van de stichting. Monique Baldussi, mede-eigenaar van TIME, zit daarnaast op persoonlijke titel in het bestuur. "Armoede is lang niet altijd zichtbaar en het is ook zeker niet iets dat alleen speelt in achterstandswijken. Het komt veel vaker voor dan mensen denken. Wij willen met onze stichting verlichting bieden door kwalitatief goed speelgoed te doneren aan gezinnen, zodat ouders wat extra's kunnen geven aan hun kinderen voor verjaardagen en feestdagen. Ieder kind moet gewoon een onbezorgde jeugd kunnen hebben."

Verhuisfamilie

Naast de Speelgoedendoelendoos is er ook een andere belangrijke pijler voor de *Foundation*: de Verhuisfamilie. Vanuit deze tak worden mensen ondersteund die door omstandigheden moeten verhuizen, maar daar zelf niet de financiële middelen en het netwerk voor hebben.

Mondial Movers lanceert foundation

Denk bijvoorbeeld aan mensen die vanwege gezondheidsredenen moeten verhuizen naar een rolstoelvriendelijke woning, of vanwege de financiële situatie naar een goedkoper huis moeten. In samenwerking met de vrijwilligers van de stichting Present en de professionals van de Organisatie voor Erkende Verhuizers worden deze mensen geholpen met hun verhuizing. Hier zijn ook de Mondial Verhuisbedrijven bij aangesloten.

“Niemand vraagt om ellende in zijn leven en om een gedwongen verhuizing. Daarom is het zo goed dat de Verhuisfamilie er is: wij kunnen mensen ondersteunen die er zelf even niet uit komen,” vertelt Ron van Zeggeren, algemeen bestuurslid van de *Foundation*. Ron is via Jan Wouter Vlot (directeur Mondial R. Vlot & Zn. Verhuizingen) in contact gekomen met de stichting. “De *Foundation* is een prachtig initiatief waar ik me graag voor in wil zetten. In mijn dagelijkse werk voor de politie, waarbij ik mede optreed als hulpofficier van justitie bij onder andere huisuitzettingen, zie ik veel maatschappelijke problemen. Ik vind het daarom belangrijk om me, ook als vrijwilliger, in te zetten voor de samenleving.”

Vrijwilliger Jos van den Boogert heeft in de praktijk gezien wat voor impact de Verhuisfamilie heeft op het leven van een hulpvrager. “Het is gewoon een verschrikkelijk goed doel: je brengt letterlijk met elkaar een stukje warmte in de maatschappij. Wat vooral erg mooi is om te zien, is de verbazing bij die mensen: dat het mogelijk is dat dit georganiseerd kan worden. ‘s Ochtends vroeg staat er ineens een hele ploeg mensen klaar om jou te helpen en om de ellende te verzachten. Het geeft zo’n rijk gevoel om op deze manier wat te kunnen betekenen voor een ander. Samen met de stichting Present en de OEV hopen we de Verhuisfamilie verder uit te kunnen bouwen en nog meer mensen te kunnen helpen.”

Het team

Het bestuur van de *Foundation* bestaat uit: voorzitter Marcel de Waal (algemeen directeur Mondial Movers), secretaris Jan Wouter Vlot (directeur Mondial R. Vlot & Zn. Verhuizingen), penningmeester Monique Baldussi en algemeen bestuurslid Ron van Zeggeren. Het team wordt ondersteund door vrijwilliger Jos van den Boogert.

De *Foundation* werkt nauw samen met de stichting Present, een landelijke organisatie met een groot netwerk van vrijwilligers.

Sponsors

De Speelgoedendoelendoos is mede mogelijk gemaakt door reclamebureau TIME (ontwerp) en SG Verpakkingen (productie). De Verhuisfamilie wordt gesponsord door de Organisatie voor Erkende Verhuizers (verhuizingen) en Boelaars en Lambert (voor de afgifte van het Garantiecertificaat).

Wilt u een bijdrage leveren aan de missie van onze stichting? Dat kan! Neem contact met ons op over de mogelijkheden via:

► info@mondialmoversfoundation.nl

Meer informatie over onze activiteiten is te vinden op:

► www.mondialmoversfoundation.nl

Gaat u dit jaar verhuizen? Neem dan contact op met ons via telefoonnummer 0215-652439. Of kijk op:

► www.aaddewit.nl

► KAAder kerkadvies

Nieuw perspectief voor uw kerkgebouw?!

Tekst & Beeld KAAder kerkadvies

Kerkgebouwen mogen zich verheugen in een grote belangstelling. Dat is mooi. Maar is dat ook positief? Bij KAAder denken we van wel: er wordt nu door zowel de kerken als de overheden gekeken naar de waarde en betekenis van deze gebouwen. Ook bij de kerken is er in toenemende mate het besef dat het gebouw van meer betekenis is dan alleen voor de betrokken gemeenteleden. Het gebouw kan breder ingezet worden voor de samenleving.

Nu is de aanleiding in de meeste gevallen niet fijn: het aantal leden neemt af. De inkomsten nemen vaak nog sterker af. Dat vraagt om keuzes, ook op het gebied van de kerkgebouwen. Ook in het verleden pasten we onze kerkgebouwen

aan, dus dat is op zich niets bijzonders. Nieuw is echter dat het nu vanuit het perspectief van krimp gebeurt.

KAAder kerkadvies helpt u om nieuw perspectief te ontdekken, juist als het perspectief tegengesteld lijkt. Dat doen we samen met u als college van kerkrentmeesters en uw gemeente.

Kennis en ervaring

KAAder werkt met kerkelijk betrokken medewerkers en kent de bestuurlijke wegen uit eigen ervaring. Wij begrijpen daarom ook dat wat er ‘achter de stenen ligt’ en waarom het gesprek vaak ook over heel andere zaken dan het

gebouw gaat. Onze opdrachtgevers merken dit en stellen dit op prijs. KAAder brengt onafhankelijkheid en objectiviteit in, juist daar waar emoties en tegengestelde wensen en belangen een rol spelen. Wij verbinden op deze manier gebouwen, mensen en visie op gemeente-zijn.

Ook hebben wij een breed kennisveld en veel ervaring opgedaan, van Goes tot Groningen. Die brede kennis is nodig waar het gaat om dit soort gebouwvraagstukken. Wij kunnen u adviseren bij breder gebruik van het kerkgebouw, keuzeprocessen of afstoot, visievorming of herbestemming. Liturgische en kerkelijke gebruiksmogelijkheden zijn dagelijkse kost. Wij weten ook goed de weg bij overheden en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Dat komt vaak van pas bij transformaties.

Als adviseurs zoeken we ook naar een verbinding met andere zaken. Denk aan architectuur, cultuurhistorie, verkoop en marktwaarde, investeringen, marktonderzoek en -positionering. Als we de benodigde expertise of capaciteit niet in huis hebben, werken we samen met verschillende 'partners' in het werkveld, waaronder ook partners van de VKB.

Kerk-en-visie

Vraagstukken rond de toekomst van het kerkgebouw vragen ook om visie op het gebruik van het gebouw in de toekomst: 'Wat kunnen we met ons gebouw doen zodat we onze missie nog beter kunnen uitdragen?' KAAder helpt u om deze visie op de kerk voor uw gemeente te ontdekken, om hoe veel of weinig gebouwen het ook gaat.

Ondertussen is de lokale overheid bij u wellicht bezig met het opstellen van een kerkenvisie. Dan komt ook de vraag op u af wat u verwacht in de toekomst en hoe u denkt om te gaan met uw gebouw. Een antwoord daarop is vaak niet eenvoudig. KAAder kan u hierbij helpen: wij hebben ook van de zijde van de overheid ervaring met het opstellen van een kerkenvisie. Los van de vraag vanuit de overheid is het sowieso verstandig om na te denken over de toekomst van uw kerkgebouw. De noodzaak daarvan kan zich zomaar voordoen.

Standaardadvies?

Soms krijgen we de vraag: is zo'n advies nu niet overal hetzelfde? Het antwoord is nee: het enige wat vaak vergelijkbaar is met andere projecten is de aanleiding. Verder is iedere situatie verschillend qua vraagstuk, qua gebouw en qua mensen. Daarom vraagt elke opgave om een eigen benadering.

Neem bijvoorbeeld de Hofkerk in Oldenzaal. De Protestantse gemeente wil haar mooie gebouw graag meer inzetten voor de samenleving. Samen met hen hebben we onderzocht op welke wijze dat zou kunnen en wat dat betekent voor het gebouw en het kerkelijk gebruik. Ook hebben we gezocht naar partners in het maatschappelijk veld. We verwachten dat er mooie samenwerkingen uit voort zullen komen, waarmee de kerk nog meer midden in de samenleving komt te staan.

Ook de Grote Kerk van Zwolle is inmiddels helemaal gereed om als religieus gebouw een nieuwe toekomst in te gaan, te midden van de stad. Het gebouw stond altijd al op het centrale plein in Zwolle, maar had een gesloten karakter en werd maar beperkt gebruikt.

De Burgwalkerk in Kampen (tevens ons kantoor) is een mooi voorbeeld van een nieuw perspectief voor een oud gebouw. In verbondenheid met het religieuze verleden hebben we gezocht naar lijnen die we kunnen doortrekken naar de toekomst: muziek, religie en historie. Inmiddels is het gebouw daarom omgedoopt tot 'Huis van muziek en verdieping'. Tot tevredenheid en enthousiasme bij de opdrachtgever en degenen die het gebouw gebruiken.

Bert Endedijk, voorzitter Stichting De Burgwal: "KAAder kerkadvies is voor ons een onmisbare schakel geweest bij het realiseren van een nieuwe functie voor de Burgwalkerk. Zonder KAAder zou het ons niet gelukt zijn onze ideeën op deze succesvolle manier te realiseren."

Door onze onderzoeksmethode en werkwijze kijken we op een zo fris mogelijke manier naar uw gebouw, de context en de wensen van u als opdrachtgever. Dit alles zorgt voor een breed advies op maat dat richting biedt voor de toekomst.

Tot slot

Als u wilt weten wat wij kunnen betekenen in uw specifieke situatie, neem dan vrijblijvend contact met ons op. Ook bent u welkom op ons kantoor in de Burgwalkerk in Kampen. Graag kijken wij samen met u op welke manier wij er voor u kunnen zijn.

► www.kaader.nl

De partners van de VKB

Als gebruikelijk geven we u in de eerste editie van het jaar een overzicht van alle partners in het netwerk van de VKB. Ook het afgelopen jaar heeft zich weer een aantal partners aan de VKB verbonden. We zijn ervan overtuigd dat u bij onze partners met hun specialismen op diverse gebieden verzekerd bent van een goede, deskundige en betaalbare dienstverlening. Mocht dat niet het geval zijn dan horen we dat graag. Detailinformatie van onderstaande partners vindt u op de partnerpagina op onze website www.kerkrentmeester.nl.

Beleidssterrein GEBOUWEN:

Akoestiek en Geluid:
Geluidburo Akoestiek
LOK (advies)
Schaapsound

Architectuur:
Lakerveld Architectuur
Van Kooten Architectuur
Van Hoogevest Architectuur
MK Architecten

Gebouwen (herbestemmen):
Doduva Ontwikkeling en Advies
Kaader kerkadvies
Kerkelijk Waardebeheer
MK Architecten
Silas Groep (KKG adviseurs)

Inrichten en herinrichten
kerkgebouwen:
Pim van Dijk Designs
VDKL interieurarchitectuur

Installatie-advies:
DWA
Physitec
Pluimers isolatie

Interieur-advies:
Hage Historisch Interieur Advies

Kerkomroep:
Kerkomroep.nl

Meubilair en inrichting:
Bijenhof Interieur
Offex Kerkinterieur

Subsidie aanvragen t.b.v.
onderhoud/restauratie:
MonumentPlus
SBKG

Vastgoed beheer:
Kantoor Kerkelijke Goederen (KKG)
SBKG

Veiligheid:
Van Rijn Brandbeveiliging

Verlichtingsadvies:
Bava Light Concepts
Syndesie

Beleidssterrein MENSEN:

Arbo-advies:
DB Arbo Advies

Mediation:
Platform Christen Mediators

Verhuizingen predikanten:
Mondial Verhuizingen

Vrijwilligers:
ProjectPerfect

Beleidssterrein GELD:

Accountantskantoren:
Dribergen Accountants
Van Ree Accountants en
Belastingadviseurs

Administratieve ondersteuning
en advies:
Kantoor Kerkelijke
Administraties (KKA)
Stout en Boele Consultancy

Belastingadviseurs:
Dribergen Accountants
Van Ree Accountants en
Belastingadviseurs

Digitaal collecteren:
GIVT
Hagru
SKG

Geldverkeer:
SKG

Geld- en fondsenwerving:
2Select Fondsenwerving

Vermogensbeheer:
ABN-AMRO MeesPierson
Instituten en Charitas

Verzekeringen:
Donatus Verzekeringen
Mercer-Marsh Benefits
(VKB Verzekeringen)

Beleidssterrein ORGANISATIE:

Gemeenteadvisering & -begeleiding:
Adviesburo Kerken De Jong
Kerkvitaal
ProjectPerfect
Up-a-Tree Associates

Juridisch advies:
Van Kooten Advocaten
Adviesburo Kerken de Jong

ICT-automatisering:
Aspect ICT
Fjellet
Gewoon Jeroen
Hagru

Privacy/AVG:
PrivacyTeam B.V.

Sommige van onze partners zijn werkzaam in verschillende beleidssterreinen en worden om die reden meerdere malen genoemd in dit overzicht.

Kerkgebouwen

88 inspirerende voorbeelden van nieuw gebruik – van appartement tot zorgcomplex

Tekst Nico de Jong **Beeld** PR

Nieuwe bestemmingen

Nederland is een land van kerkgebouwen. Het zijn dragers van geloof, kunst en cultuur. Bakens in het landschap. Helaas leven we in een tijd van afnemend kerkbezoek waardoor de vraag op ons afkomt wat er met deze gebouwen moet worden gedaan als ze geen religieuze kerkelijke functie meer hebben. Inmiddels zijn er in ons land meer dan 1500 van de ruim 7100 gebedshuizen die een nieuwe bestemming hebben ontvangen. De laatste jaren hebben burgerlijke gemeenten de mogelijkheid om voor de vrijkomende kerkgebouwen binnen de gemeente een kerkvisie te laten opstellen. Het Rijk heeft hiervoor subsidie beschikbaar gesteld.

Verskil in benadering

In het boek, dat in samenwerking met de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) is uitgegeven en dat 400 pagina's telt, wordt aangegeven dat vragen naar een passende herbestemming van een kerkgebouw op een verschillende wijze kunnen worden benaderd. Geldt voor Rooms-Katholieken dat een kerkgebouw een sacraal gewijd gebouw is dat eerst volledig aan de eredienst moet worden onttrokken alvorens het een nieuwe bestemming krijgt. Protestanten zien een kerkgebouw meer als gebouw waar ook andere activiteiten kunnen plaatsvinden en niet zo zeer als een gewijde ruimte. Hoewel nieuw religieus gebruik voor een vrijkomend gebouw de meest ideale oplossing zou zijn, in zeker niet alle gevallen blijkt dat mogelijk te zijn.

Verskillende vormen

De ondertitel 'van appartement tot zorgcomplex' laat zien dat er velerlei verschillende vormen van herbestemming mo-

Op 2 december jl. is het eerste exemplaar van het boek door Susan Lammers, directeur van de RCE digitaal overhandigd aan de heer Huib van Olden, wethouder van de gemeente 's-Hertogenbosch en voorzitter van het platform erfgoedgemeenten.

gelijk zijn. Heel prettig is daarom ook dat de inhoud van het boek is gerubriceerd in deze verschillende vormen. Een aantal zal ik noemen: appartement, bibliotheek, boekhandel, dorpshuis, expositieruimte, gezondheidscentrum, hotel, museum, kantoor, theater, winkel, woonhuis en zorgcomplex. Aan het einde van het boekwerk is een handig overzicht opgenomen waar op volgorde van soort bestemming detailgegevens per project worden vermeld zoals de vorige bestemming, het jaar van herbestemming, de nieuwe bestemming en niet onbelangrijk: de kosten die gemaakt zijn.

Wat bij veel verschillende herbestemmingen opvalt, is dat de gebouwen die zijn herbestemd een 'opener karakter' hebben gekregen. De (lokale) gemeenschap maakt er op verschillende manieren gebruik van. Naast kerkgebouwen die een volledig nieuwe bestemming hebben gekregen is er in het boek een aantal voorbeelden opgenomen waarin de kerk haar kerkelijke functie naast verschillende nevenbestemmingen heeft behouden. Voorbeelden hiervan zijn de Martinikerk in Doesburg, de Nieuwe Kerk in Delft en de Sint Laurenskerk te Rotterdam.

Verder worden er in het kort nog enige voorbeelden gegeven vanuit Noordwest Europa. In het kort komen herbestemmingen aan de orde in België, Duitsland, Denemarken, Zweden en het Verenigd Koninkrijk.

Opvallend vond ik dat temidden van alle herbestemmingen de megakerk 'De Hoeksteen' in Barneveld wordt vermeld. Waarom deze kerk, die vijfduizend vierkante meters telt en 2550 zitplaatsen, in dit boek is terecht gekomen is me niet geheel duidelijk. Misschien om het contrast aan te geven met betrekking tot de kerkgebouwen in ons land die in het geheel nog niet met herbestemming bezig zijn?

Al met al kunnen kerkeigenaren die op zoek zijn naar een passende herbestemming of nevenbestemming veel inspiratie op doen in deze schitterende uitgave. En ook voor andere geïnteresseerden in het gebruik van kerkgebouwen is dit boek zeker een aanrader.

Kerkgebouwen: 88 inspirerende voorbeelden van nieuw gebruik – van appartement tot zorgcomplex. Druk: Uitgeverij Blauwdruk, onder redactie van Albert Reinstra en Frank Strolenberg. ISBN 9789492474384. €39,50.

BETROUWBAAR

DESKUNDIG

BETROKKEN

KERKELIJK
WAARDEBEHEER

Houd de kerk in
uw midden

"Elk kerkgebouw
is een uitdaging.
Wij kijken niet
alleen naar de
prijs, ook naar de
waarde!"

Kerken bevinden zich in een tijd van verandering. Dat is niet nieuw: kerken hebben zich door de eeuwen heen ontwikkeld en zijn vaker getransformeerd. Bij kerkgebouwen gaat het om ingewikkelde processen met veel betrokkenen.

Onze adviseurs hebben verstand van vastgoed én aandacht voor de bewegingen in geloofsgemeenschappen. Zij ondersteunen met kennis van zaken strategische zoekprocessen. Er zijn altijd begaanbare wegen, ook in uw concrete situatie.

**Wilt u weten of wij
ook iets voor u
kunnen betekenen?**

Kijk op onze vernieuwde
website of vraag vrijblijvend
een gesprek aan.

www.kerkelijkwaardebeheer.nl | info@kerkelijkwaardebeheer.nl | 06 10873636

schaapsound

NIEUW!

**COMPLETE
KERK-TV BEDIENING
OP EEN TABLET**

Meerdere camera's en streams mogelijk.
Neem contact op voor meer informatie.

KERKGELUIDSINSTALLATIES | PRESENTATIE/KERKTV
AKOESTIEK | NETWERK/WIFI | VERLICHTING | DOMOTICA

Zwolle | Ridderkerk | Roermond
www.schaapsound.nl

Uit het bestuur

■ Samenwerking Dienstenorganisatie en VKB ten behoeve van toekomstgericht kerk-zijn en pro-actief kerkbeheer

Op 14 december jongstleden omarmden de besturen van de Dienstenorganisatie en de VKB in een gezamenlijk overleg een intentieverklaring om tot structurele samenwerking te komen op het gebied van ondersteunen van gemeenten. Beide directeurs, Jurjen de Groot en Jos Aarnoudse, hadden naar aanleiding van eerder overleg de opdracht aanvaard om op basis van eerdere aanzetten en nieuwere ontwikkelingen te verkennen welke mogelijkheden tot structurele samenwerking vorm zouden kunnen krijgen.

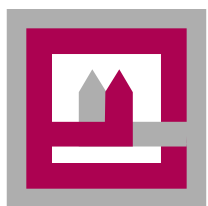
Wie het beleidsplan 2018-2022 van de VKB ('Samen pro-actief') en het nu voorbereide beleidskader 2021-2025 van de Dienstenorganisatie ('De toekomst open tegemoet') naast elkaar legt, kan zien dat er een grote mate van overeenstemming bestaat over wat urgent lijkt en wat er te doen staat. Het beleidsplan van de VKB expireert weliswaar in 2022, maar het ligt voor de hand dat de geschetste inzet ook daarna nog niet aan belang zal hebben ingeboet.

Voor het bestuur en de directie van de VKB is het glashelder dat een dienstverlenende Dienstenorganisatie, waar vanwege al haar taken en rollen nu eenmaal veel expertise en ervaring samengebond is, die nieuwe verbindingen weet te maken met 'het grondvlak' van de kerk in al haar geledingen, naast haar rol in landelijk en internationaal verband, een zegen zou zijn voor de kerk en haar gemeenten.

Tegelijk zijn bestuur en directie van de Dienstenorganisatie er van doordrongen, dat zij tot deze taak niet bekwaam zal zijn in de huidige tijd zonder de samenwerking met anderen, zoals op het terrein van kerkbeheer de VKB.

Intentieverklaring tot gestructureerd samenwerken

De directeurs van beide organisaties vroegen in hun rapportage aan de besturen, kennis genomen hebbend van elkaars beleidsvoornemens, en de toelichtingen die daar over en weer op zijn gegeven, om in het gezamenlijk beraad van 14 december de intentie uit te spreken om tot nauwere samenwerking te komen op het gebied van de ondersteuning van gemeenten en om (*corona volente*) in de eerste helft van 2021 een samenwerkingsplan op te (doen) stellen, dat na de zomer van 2021 dient te resulteren in het sluiten van een samenwerkingsovereenkomst. Dit hebben beide besturen dus gedaan.

VERENIGING VOOR
KERKRENTMEESTERLIJK
BEHEER IN DE PKN

Protestantse
Kerk

■ Afscheid en erelidmaatschap Cor de Raadt

De vice-voorzitter Gert Koffeman nam aan het eind van de bestuursvergadering van 25 november de regie over. Ook de echtgenote van de heer De Raadt blijkt opeens in Nijkerk te zijn. De heer Koffeman houdt een speech met ernst en luim en wisselt dat af met het uitreiken van enkele cadeaus, met als apotheose de uitreiking van het erelidmaatschap van de vereniging.

De heer De Raadt reageert met een korte toespraak, waarbij hij het bestuur alle goeds toewenst, en aanspoort verder te bouwen aan de VKB ten dienste van de gemeenten in de Protestantse Kerk. Als symbool deelt hij aan de bestuursleden een bouwplaat van een kerkje uit, gepaard met voor ieder een persoonlijke groet.

Door alle coronaperikelen vond het aftreden van De Raadt dus 25 november plaats. De heer De Raadt zal bij de Ledenraad van 20 maart worden uitgenodigd voor een afscheid van de ledenraadsleden. Het informele afscheid van bestuursleden en partners zal, zodra de coronaomstandigheden dat toelaten, worden georganiseerd.

Na de toespraken en het erelidmaatschap overhandigt voorzitter Cor de Raadt een symbolische voorzittershamer aan de heer Rik Buddenberg, die daarmee het voorzitterschap van de VKB aanvaardt. In een korte toespraak verwijst hij naar de inzet van De Raadt voor de omslag naar pro-actief kerkbeheer en spreekt het voornemen uit in zijn schoenen, staande op zijn schouders, daarmee samen met bestuur en vereniging voort te gaan.

■ SKIN en VKB werken samen

SKIN is een landelijke organisatie van migrantenkerken en internationale kerken. De VKB had bedacht om in het jubileumjaar 2020 een geschenk bijeen te brengen voor deze migrantenkerken.

Navraag leerde, dat het precies op het goede moment kwam, omdat SKIN net plannen aan het maken was om hun aangesloten kerken ook op het terrein van kerkbeheervragen beter te gaan ondersteunen. Dat de VKB zich meldde, werd gezien als gebedsverhoor. Ondertussen is door corona ons VKB jubileumjaar natuurlijk geheel in het water gevallen. Toch hebben heel wat van onze leden gehoor gegeven aan onze vraag om ook een donatie te geven ten behoeve van de pilot 'steunpunt kerkbeheer migrantenkerken'. Het is de bedoeling dat gedurende twee jaar een deeltijdmedewerker voor SKIN wordt aangetrokken om dit thema te coördineren. De VKB heeft toegezegd om ook 'in natura' met de expertise en inzet van het bureau te ondersteunen. Er is een projectplan gemaakt, maar dat is door corona ook al weer bijgesteld. In plaats van workshops en fysieke cursussen zijn we begonnen met *webinars*. Er zijn dit najaar twee reeksen gehouden over financiële onderwerpen en juridische onderwerpen, waaraan ook VKB-mensen als 'docent' hebben meegewerkt. Deze *webinars* lieten een mooie opkomst zien.

Het geld dat bijeen is gebracht door de VKB-leden beslaat ongeveer €25.000,-. Dit bedrag zal begin 2021 nog een keer officieel aan het SKIN-bestuur worden overhandigd. Maar ook dat is wegens corona opgeschoven. Daarmee zijn nog niet alle kosten voor het tweejaarlijkse programma gedekt, maar we gaan wel verder en hopen dat er voor migrantengemeenten een betrouwbare vraagbaak kan ontstaan voor hun vragen over kerkbeheerkwesties en dat we een soort eigen 'kennisbank' kunnen opbouwen. Maar ook dat we misschien in het land verbindingen kunnen laten ontstaan tussen kerkrentmeesters en gemeenten binnen onze Protestantse Kerk en de SKIN-kerken ter plaatse. Op een praktische manier samenwerken en helpen, werkt soms beter om elkaar te leren kennen, dan het aangaan van diepgravende dialogen. Hoewel dat laatste natuurlijk ook niet verkeerd is.

Jan van Dijk

De nieuwe voorzitter van Afdeling Gelderland

De Afdeling Gelderland van de VKB heeft een nieuwe voorzitter: de heer Jan van Dijk (42) uit 't Harde. Een kennismaking met Jan van Dijk.

Wie ben je en wat zijn jouw bezigheden in een gemiddelde week?

"Mijn naam is Jan van Dijk, ik ben geboren in 1978 te Woudenberg en sinds 2005 woonachtig op 't Harde. Samen met mijn echtgenote Jolande mogen wij vier kinderen opvoeden. We zijn lid van de Hervormde gemeente Elim in 't Harde. Sinds 2010 maak ik deel uit van de kerkenraad als ouderling-kerkrentmeester. In de eerste periode was ik penningmeester en sinds vijf jaar ben ik voorzitter van het college van kerkrentmeesters en voorzitter van de kerkenraad. Daardoor heb ik ook zitting in het moderamen. In 2021 breekt mijn laatste jaar aan als kerkrentmeester, dan heb ik er twaalf jaar opzitten."

Dan heb je wat tijd voor de VKB?

"Jazeker. Al heb ik met mijn fulltime baan en nevenactiviteiten genoeg te doen. In het dagelijks leven ben ik *unit-manager* bij Gresbo Inclusief. Dat is een sociaal werkbedrijf in Nunspeet. Wij leren mensen werken door te werken. Daardoor kunnen zij deelnemen aan de samenleving en een bestaan opbouwen. Daarvoor was ik werkzaam binnen de gemeentelijke overheid, eerst als afdelingshoofd en later als gemeentesecretaris."

"Naast het kerkenwerk ben ik lid van de medezeggenschapsraad van de basis- en middelbare school van onze kinderen en volg ik een master 'public management' bij TIAS. In mijn vrije tijd gaan we er graag op uit, om te genieten van Gods schepping. Daarnaast mag ik ook graag sporten."

Wat vind jij belangrijk als kerkrentmeester in jouw gemeente?

Jan van Dijk: "Communicatie is een belangrijk gegeven. Communicatie bestaat onder meer uit zenden en uit ontvangen van informatie. Het zenden van informatie is belangrijk, maar goed luisteren is ook een kunst. Daarom volgen we als kerkenraad ook ieder jaar een cursus of een avond toerusting. We zijn allemaal amateurs en dat is mooi, maar bepaalde vaardigheden moeten door iedereen worden beheerst. Dat leidt tot uniformiteit in verscheidenheid. Nieuwe kerkrentmeesters doen mee aan de cursus kerkrentmeester."

De kerkrentmeesters in zijn gemeente zijn drukker dan ooit, zegt Jan van Dijk: "Dat komt mede door het organiseren van online-diensten en alles wat daarbij komt kijken. We zijn begonnen met opnamen via een smartphone en inmiddels hebben we een professioneel camerasysteem om de diensten uit te zenden."

Jan van Dijk

"Verder vind ik de verbinding tussen jong en oud belangrijk. Ik probeer bij te blijven, bezoek soms evenementen voor jeugd of lees erover. We zijn in 't Harde een vergrijzende gemeente en ik merkte bij mijn aantreden dat er geen zicht is op bijvoorbeeld ongedoopte kinderen die kerkdiensten bezoeken. Aandacht hebben voor dergelijke groepen, vereist allereerst registratie. Die grote lijnen vind ik fijn om vast te houden: zien wat er gebeurt en proberen tot een rode draad te komen en die vast te houden. Daarnaast ga ik een experiment ook niet uit de weg, zeker als het gaat om de jeugd. Verandering begint bij de jeugd. Als je wilt weten hoe het over 20 jaar is, moet je kijken naar de jeugd van nu. Daar moet je iets mee."

Op 1 januari ga je van start als voorzitter van de Afdeling Gelderland. Hoe zie je jouw eerste honderd dagen als Afdelingsvoorzitter?

"Ik kijk ernaar uit om mij samen met de andere (bestuurs) leden in te zetten voor de VKB. We zijn een ledenvereniging en ik hoop dat we dit, ondanks COVID-19, de komende jaren verder kunnen versterken. Graag wil ik mij met blijdschap in blijven zetten in Zijn koninkrijk: 'Dien de HEERE met blijdschap.' (Ps. 100:2)!"

Hoewel net nieuw als afdelingsvoorzitter heeft Van Dijk al een goed beeld van de VKB: "Ik zie vooral de meerwaarde in de kennis die er is bij de VKB, de kracht van het verbinden van mensen en initiatieven en het maken van contact met de leden. De VKB is een ledenvereniging en ik zou graag met afdelingsactiviteiten aansluiten bij de huidige tijd. Ik wil initiatieven verder brengen."

Welke initiatieven wil je verder brengen?

Van Dijk: "Welke activiteiten er op stapel staan en welke nieuwe activiteiten er ontwikkeld kunnen worden, bespreek ik graag met de bestuursleden van de Afdeling. Eerst maar eens kijken wat er mogelijk is in de huidige crisis. Ik wil graag dat er zoveel mogelijk gewoon doorgaat, maar dan op een veilige manier. Soms moet je iets nieuws uitproberen. Als het niet lukt, dan stop je en probeer je iets anders. Je moet niet stilzitten."

"Is beleggen een alternatief voor sparen, nu de spaarrekening niets meer opbrengt?"

– een interactief webinar

Op 10 februari organiseert de VKB een *webinar* over het onderwerp **beleggen**. Van 20.00 tot 21.00 uur gaan financieel deskundigen met u als deelnemers en met elkaar in gesprek over mogelijke vormen van beleggen en wat daar zoal bij komt kijken.

Het *webinar* is bedoeld voor kerkrentmeesters die zoeken naar alternatieve bronnen van inkomsten en zich willen oriënteren op vormen van beleggen. Penningmeester van het landelijk bestuur Huib van der Burg zal het *webinar* leiden, terwijl Gerie van der Endt (Borne) optreedt als kerkrentmeester met ervaring in het invoeren van het beleggingsproces en Rien Brak (Purmerend) u meeneemt in afwegingen die aan mogelijke keuzes voorafgaan.

Na dit *webinar* weten deelnemers waarop zij moeten letten bij beleggingen. Financiële deskundigheid is voor deelnemers niet vereist, maar het helpt wel als zij zich van tevoren wat inlezen. Dat kan bijvoorbeeld via de kennisbank van de VKB: <https://mijnvkb.kerkrentmeester.nl/kennisbank/artikel/KA-01030/nl-nl> en de artikelen in dit nummer van *Kerkbeheer*.

Deelname aan het *webinar* op 10 februari is gratis. Wel is aanmelding vereist. Meld u nu alvast aan via: a.vanbergeijk@kerkrentmeester.nl. Na aanmelding volgt er een bevestiging en een link om deel te nemen (via het programma 'Teams' van Microsoft).

Voorafgaand aan het *webinar* zal Nelline Breukhoven blokfluitmuziek verzorgen. Nelline Breukhoven is behalve administratief medewerker van de VKB ook professioneel musicus en verzorgt regelmatig uitvoeringen in binnen- en buitenland. Ongeveer vanaf 19.45 uur kan er worden ingelogd en kan er, voor de liefhebber en voor degenen die bijtijds inloggen, genoten worden van mooie muziek.

Voor vragen over het *webinar*: Adam van Bergeijk van Bureau VKB, a.vanbergeijk@kerkrentmeester.nl of 06 57 000 817.

DODUVA
ontwikkeling & advies

Adviseert kerkbesturen bij

het creëren van een gezonde exploitatie
het geheel of gedeeltelijk herstemmen van gebouwen
en/of het verduurzamen van (kerk)gebouwen

Via de **Waarom**
Hoe
Wat route

DODUVA creëert meerwaarde vanuit
betrokkenheid, inhoud en expertise

Ramstraat 31 | 3581 HD Utrecht | T 06 57 59 30 15
info@doduva.nl | www.doduva.nl

STERK IN MONUMENTAAL RESTAURATIE WERK!

GECERTIFICEERD
15
JAAR
VOEGBEDRIJF

Voegbedrijf Heldoorn B.V.
A Veldoven 19b
8271 RT IJsselmuiden
T +31 (0)38 - 3557879
www.voegbedrijfheldoorn.nl

■ Nieuws van Kerkelijk Waardebeheer: 'Zo gaan wij verder'

Sinds 1 januari 2019 werkte Kerkelijk Waardebeheer in de Silasgroep samen met KKA, KKG en KKG-Adviseurs. Voor plaatselijke kerken wilde men in samenwerking met elkaar centraal diverse diensten op ondersteunend terrein aanbieden. De Silasgroep had de intentie om gefaseerd naar elkaar toe te groeien. De vier stichtingen bleven in de eerste fase geheel zelfstandig.

Na anderhalf jaar samenwerken was duidelijk dat de doelstelling van een gefaseerd naar elkaar toegroeien niet op een redelijke termijn bereikbaar was. Bestuurlijk is daarop besloten om de samenwerking in de Silasgroep te beëindigen. Omdat er nog geen sprake was van gevorderde integratie heeft dit besluit voor klanten van Kerkelijk Waardebeheer en KKA-KKG geen gevolgen. Voor Kerkelijk Waardebeheer is de ruimte om zich geheel op de eigen kernactiviteit te richten belangrijk. Dat is het begeleiden van lokale kerkbestuurders bij hun reflectie en besluitvorming over de toekomst van hun kerkgebouwen.

Kerkelijk Waardebeheer heeft inmiddels een nieuwe website (www.kerkelijkwaardebeheer.nl) en een nieuw logo. Dat is een vernieuwde versie van dat van vóór 2019. Kerkelijk Waardebeheer stelt in haar laatste nieuwsbrief: "Het logo staat voor onze visie: kerken beschermen – vandaar de cirkel – en: daarbij de waarde bij de kerken houden – vandaar dat de cirkel de vorm van een pijl heeft gekregen. Het streven blijft om mét u de kerk in ons midden te houden en daartoe ontwikkelen wij ook weer nieuwe diensten. Daarover vindt u op onze website [...] meer."

**KERKELIJK
WAARDEBEHEER**

Jubileumvideo Stichting Kerkelijk Geldbeheer

■ SKG bestaat 50 jaar

Dinsdag 15 december 1970 is de oprichtingsdatum van Stichting Kerkelijk Geldbeheer. Eigenlijk gaat de dienstverlening verder terug. Het was na de Tweede Wereldoorlog dat er binnen de toenmalige Nederlandse Hervormde Kerk een zogeheten 'kerkelijk grootboek' werd opgericht.

Kort gezegd: gemeenten die een deel van hun geld wel een tijdje konden missen, hielpen gemeneten die geld te kort hadden. Het werd vooral ingezet om oorlogschades te herstellen. Dit 'kerkelijk grootboek' werd in 1970 een stichting: Stichting Kerkelijk Grootboek (SKG). Dus vandaar dat 1970 als officiële start van de huidige organisatie wordt gezien.

In 1957 werd nog weer een ander initiatief genomen, namelijk de start van de Kerkelijke Kasgeldregeling (KKR). Doelstelling was om vermogens van gemeenten zodanig te bundelen dat er een hoger rendement op liquide middelen kon worden gerealiseerd. Hé, als je dat leest, denk je, zou dat voor vandaag ook nog steeds niet een interessante doelstelling zijn? KKR richtte zich op het bundelen van 'kort geld' en verzorgde ook betalingsverkeer. In 1997 fuseerde beide (toenmalige SKG en KKR) tot het huidige SKG (met de G van Geldbeheer). De bundeling resulteerde ook in groei, groei in de beheerde gelden, in dienstverlening en in aantal medewerkers.

SKG is nog steeds, en steeds meer, een specialist in financiële dienstverlening aan kerken. Vanwege corona kon ook de jubileumbijeenkomst van SKG niet doorgaan. Maar men heeft een jubileumvideo gemaakt die via de website van de SKG te zien is. Daar vindt u ook de nodige informatie over het huidige pakket aan diensten welke de SKG verzorgt. Zie: www.skggouda.nl.

■ Digitale voorlichting sessies voorjaar 2021: Nieuwe richtlijn administratie en financieel overzicht gemeenten/diaconieën met een begraafplaats

De nieuwe richtlijn heeft ook betrekking op het aanleveren van financiële gegevens in FRIS. De Dienstenorganisatie belegt samen met de VKB en KKA een aantal digitale voorlichting sessies voor beheerders van begraafplaatsen. Twee goed bezochte sessies zijn al geweest, en de volgende drie zijn reeds volgeboekt. Medio maart – april zullen er nog meer worden georganiseerd. Omdat het belangrijk voor onze leden is op de hoogte te zijn van de nieuwe richtlijn roepen wij u op om hiervan zeker gebruik te maken en u aan te melden. De nieuwe data zijn nog niet be-

kend. Hierover wordt u begin 2021 nader geïnformeerd door de Dienstenorganisatie en in Kerkbeheer.

Ca. 110 begraafplaatsen hebben zich al aangemeld, maar we missen er nog vele. Bij deze sessies krijgt u info over de werkwijze omtrent de financiële verantwoordelijkheden bij de begraafplaatsen, de noodzaak van inzicht in toekomstige inkomsten en verplichtingen. Maar belangrijk: We willen u graag informeren en helpen om financiële verrassingen in de toekomst te voorkomen.

■ Cursusaanbod voor kerkrentmeesters

Vanwege de maatregelen rondom het coronavirus zijn er geen fysieke cursussen, dus de cursussen in de komende tijd zullen online te volgen zijn.

In de online-cursus leren de deelnemers de basiskennis die nodig is om als kerkrentmeesters de taken goed te kunnen overzien en de taken te verrichten. Naast de taken, wordt er ook ingegaan op de verhouding tussen het college van kerkrentmeesters en de kerkenraad en wordt er, met behulp van de kerkorde, ingezoomd op de verantwoordelijkheden van het college van kerkrentmeesters.

De online cursus kan vanuit iedere plaats worden gevolgd; alleen een computer, laptop of smartphone is nodig. Deelnemers ontvangen na aanmelding een link

waarmee zij, met enkele muisklikken, kunnen meedoen. De online cursus wordt verzorgd via Google Meet, door beleidsadviseur van de Dienstenorganisatie, de heer Gerrit Oosterwijk. De online cursus vindt plaats gedurende twee avonden.

De online cursus vindt plaats op de donderdagavonden 11 februari en 25 februari, van 19.30 tot 21.30 uur.

Aanmelden kan via de website van de Protestantse Kerk: <https://www.protestantsekerk.nl/training/kerkrentmeesters/>

Twée Utrechtse Van Vulpen-orgels overgeplaatst

Onder advies van Jaap Jan Steensma, als orgeladviseur werkzaam voor de Commissie Orgelzaken van de VKB, zijn onlangs twee orgels overgeplaatst naar andere locaties. Op het eerste gezicht hebben de projecten veel met elkaar gemeen, want de beide orgels zijn gebouwd door de Utrechtse orgelmaker Gebr. Van Vulpen Orgelmakers. Beide orgels stonden tot voor kort bovendien in kerken in de stad Utrecht en beide projecten kwamen eind 2020 tot afronding. Toch zijn er ook grote verschillen.

Vredeskerk Veenendaal

Het eerste project ging van start in 2017, toen een Beknopte Inspectie vanuit de Commissie Orgelzaken werd uitgebracht ten aanzien van het Vierdag-orgel (1971) in de Vredeskerk in Veenendaal. Al sinds de bouw werd de klank van dit orgel voor deze Bondsgemeente te mager gevonden. Uit de inspectie kwam bovendien naar voren dat technische werkzaamheden op afzienbare tijd aan de orde zouden zijn. Eén en ander resulteerde in het advies om te zien naar een beter orgel.

Aan het vervangende orgel zouden tamelijk veel eisen gesteld moeten worden. Niet alleen moest het van goede kwaliteit zijn wat betreft techniek en klank, en over meer muzikale mogelijkheden moeten beschikken, ook zou het geplaatst moeten worden op de aanwezige, ondiepe orgelgalerij. Op een andere plek in het gebouw zou de architectuur van de kerk te veel worden verstoord.

Via de adviseur kwam men terecht bij een orgel dat nog niet op de markt werd aangeboden. Dit orgel was gebouwd in 1961 voor de Gereformeerde Immanuelkerk in Utrecht en twintig jaar later verhuisd naar de naastgelegen Hervormde Marcuskerk. Enige jaren geleden ging het eigendom van Marcuskerk en orgel over op een kerkgemeenschap die bij de muzikale invulling van haar kerkdiensten geen gebruik maakte van het orgel.

Waar koper en verkoper het vrij snel eens konden worden over de prijs, was het een complicerende factor dat zowel de Marcuskerk in Utrecht, als de Vredeskerk in Veenendaal beschermd zijn als gemeentelijk monument. Na het afgeven van de Omgevingsvergunning kon het project worden gerealiseerd. Bij de overplaatsing werd tevens groot on-

Interieur van de Vredeskerk te Veenendaal met het overgeplaatste Van Vulpen-orgel

derhoud uitgevoerd door orgelmaker Gebr. Van Vulpen en de kast werd, op advies van Van Hoogevest Architecten geschilderd in een donkergroene kleur.

Voor de Vredeskerk in Veenendaal is zo tot een mooie oplossing gekomen. De oorspronkelijke klank van het orgel is zoveel mogelijk gerespecteerd. Het orgel is duidelijk fors en kan meer afwisseling brengen in het orgelspel en de begeleiding van de samenzang. Het past goed op de balustrade zonder overheersend te zijn.

Het Van Vulpen-orgel in 'De Rank' te Zetten

'De Rank', Zetten

Sinds 1976 beschikte de (voormalig) Gereformeerde Kerk 'De Rank' in Zetten over een positief van de fa. Flentrop Orgelbouw (Zaandam). Dit instrument was oorspronkelijk in 1955 gebouwd voor de Hervormde Kerk in Kesteren. Bij de Beknopte Inspectie van het orgel bleek dat onder meer de windlade gescheurd was en dat ook andere restauratieve werkzaamheden noodzakelijk waren.

Aanvankelijk werd dan ook ingezet op restauratie van het Flentrop-orgel, dat gezien kan worden als een mooi klinkend en ogend voorbeeld van de naoorlogse orgelbouw. Gedurende de voorbereidingen bleek de wens om een orgel te krijgen met meer muzikale mogelijkheden in de orgelcommissie echter groter. Zodoende werd eind 2019-begin 2020 alsnog besloten te kijken of het orgel vervangen zou kunnen worden door een tweeklaviers instrument.

Ook hier lukte het om na enige oriëntatie een orgel aan te schaffen voordat het op de markt beschikbaar kwam. In de Bethelkerk in Utrecht zou, na een verbouwing en herinrichting onder leiding van Van Hoogevest Architecten, voor het uit 1978 daterende Van Vulpen-orgel namelijk geen plaats meer zijn.

De overplaatsing werd ook hier uitgevoerd door Gebr. Van Vulpen. Bijzondere vermelding verdient hier wel de daadkracht van de plaatselijke orgelcommissie, die niet alleen wist te zorgen voor een goede financiële dekking, maar ook in de communicatie en organisatie voortdurend proactief en positief bijdroeg aan een goede procedurele en inhoudelijke doorloop van het project.

In verband met de Corona-beperkingen moesten publieke orgelpresentaties in zowel Veenendaal als Zetten voorlopig worden uitgesteld. Het is te hopen dat volgend jaar mooie orgelfeesten alsnog gevierd kunnen worden.

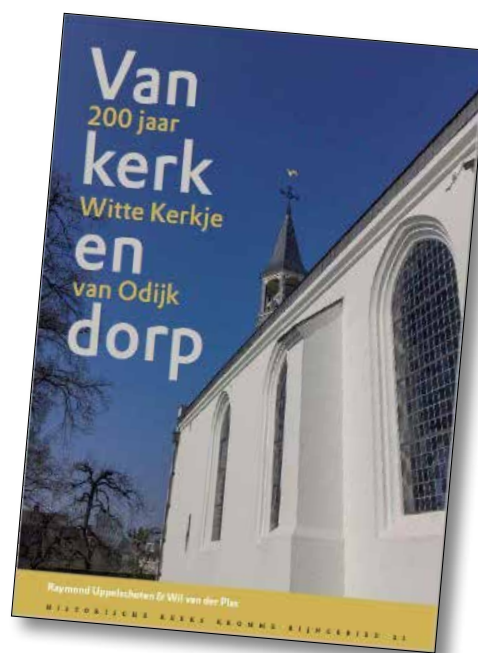
■ Jubileumboek 'Van kerk en dorp, 200 jaar Witte Kerkje van Odijk'

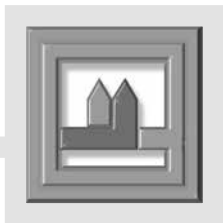
Op maandag 21 december werd het jubileumboek **Van kerk en dorp, 200 jaar Witte Kerkje van Odijk** aangeboden aan burgemeester Ruud van Bennekom en aan het kerkbestuur.

De boekpresentatie was online te volgen. In het boek geeft het Witte Kerkje het dorp Odijk een levendige kroniek van twee eeuwen geschiedenis cadeau. Dit jaar bestaat het kerkje in zijn huidige vorm namelijk 200 jaar, een geschikte aanleiding om de geschiedenis van kerkgebouw, gemeente en relatie met het dorp gedegen uit te zoeken en voor het nageslacht vast te leggen.

Het boek is een must voor Odijkers en verdient daarnaast een breder publiek. Van kerk en dorp plaatst de lokale kerkgeschiedenis in de context van de dorpsgeschiedenis en van landelijke en kerkelijke ontwikkelingen die Odijk ook raken.

Het boek is een gezamenlijk project van auteurs Raymond Uppelschoten en Wil van der Plas en enkele gemeentelieden in de rol van tegenlezer en redacteur. Vele uren hebben de auteurs de Odijkse kerkarchieven doorgespit in het archief te Wijk bij Duurstede en Utrecht. Uit al die archiefstukken brengen zij het recente verleden tot leven. Van kerk en dorp is uitgegeven als nr. 21 in de Historische Reeks Kromme Rijngebied en tot stand gekomen met steun van de Stichting Vrienden van het Witte Kerkje te Odijk. Het fraai gebonden boek telt 304 pagina's en de prijs bedraagt €24,95. Het is online te koop via www.pknodijk.nl/gedenkboek.php.

Onderscheidingen van de VKB

GOUD MET BRILJANT

toegekend aan:

Hendrik Francois van de Plassche,
Asperen, 50 jaar organist

Albertus Martinus Otten, Beilen-
Hijken-Hooghalen, 40 jaar organist

Bernhard Leopold Versluis, Dronten,
40 jaar penningmeester ZWO – pen-
ningmeester - kerkrentmeester

Rinske Pijpker-van der Spoel,
Langweer, 50 jaar organist

Johanna Adriana Wilhelmina
Spoorendonk-van Reeuwijk,
Roosendaal, ruim 40 jaar
ledenadministrateur

GOUD

toegekend aan:

Reijer Jacob Eelman, Arnhem,
ten minste 40 jaar bestuurslid
van de begraafplaats Elden

Willem Lodewijk Zandbergen,
Didam, 40 jaar kerkrent-
meester-administrateur

Adriaan Liekele Johan Driesprong,
Dongen-Rijen, 50 jaar organist

Gerrit Jan Noeverman, Dussen-
Hank, 30 jaar preekvoorzitter en
daarnaast diverse andere functies

Jelte Gerrit Eppinga, Oudemirdum-
Nijemirdum-Sondel, 33 jaar kerkrent-
meester en beheerder kerkhof

A.M. Otten,
Beilen-Hijken-Hooghalen

Klaas Booy, Woudsend,
40 jaar organist

Auke Buma, Ysbrechtum-
Tjalhuizum-Tirns, 40 jaar organist

ZILVER

toegekend aan:

Daniël Albert van der Pijl, Bolnes,
24 jaar kerkrentmeester

Johannes Schouten, Lekkerkerk, 27 jaar
manager inzamelen van oud papier

Arend de Lange, Roosendaal,
ruim 25 jaar diverse functies

Hilda Anita Bos, Schoonebeek,
25 jaar hoofd kerkelijk bureau

Hielke Visser, Stiens, 21 jaar
beheerder kerkhof

BRONS

toegekend aan:

Hendrik Hennipman, Nigtevecht,
ruim 18 jaar voorzitter col-
lege van kerkrentmeesters

R.J. Eelman, Arnhem

EREPENNING

toegekend aan:

Jan Streutker, Eerbeek,
46 jaar organist

Cornelis Martinus Jacobse,
Roosendaal, ruim 40 jaar
diverse functies

Wilhelmina Jacobse-
Boone, Roosendaal, ruim
40 jaar diverse functies

B.L. Versluis, Dronten

R. Pijpker-van der Spoel, Langweer

J.A.W. Spoorendonk-van Reeuwijk,
Roosendaal

W.L. Zandbergen, Didam

A. Buma,
Ysbrechtum-Tjalhuizum-Tirns

H. Visser, Stiens

A.L.J. Driesprong, Dongen-Rijen

D.A. van der Pijl, Bolnes

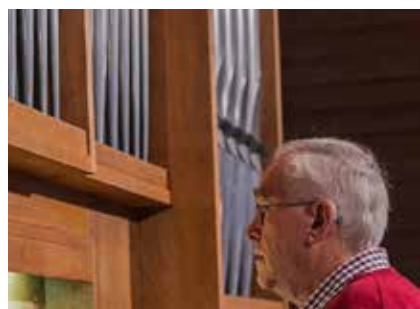
H. Hennipman, Nigtevecht

G.J. Noeverman, Dussen-Hank

J. Schouten, Lekkerkerk

J. Streutker, Eerbeek

J.G. Eppinga,
Oudemirdum-Nijemirdum-Sondel

A. de Lange, Roosendaal

K. Booy, Woudsend

H.A. Bos, Schoonebeek

W.J. Jacobse-Boone en C.M. Jacobse,
Roosendaal

PKN Onderscheidingen

GOUD MET BRILJANT

toegekend aan:

Jacques Petrus van Eijck,
Heeze, 47 jaar organist

J.P. van Eijck, Heeze

GOUD

toegekend aan:

Gesina Hendrika Broekstra-Meinen,
Eibergen-Rekken, 40 jaar organist

*G.H. Broekstra-Meinen,
Eibergen-Rekken*

ZILVER

toegekend aan:

Arie Nicolaas Gozewinus
Hofland, Roosendaal, ruim
20 jaar diverse functies

A.N.G. Hofland, Roosendaal

Verdient er iemand in uw gemeente ook een onderscheiding?

Meer informatie, de toekenningcriteria, prijzen en aanvraagformulieren vindt u op onze website (zie: www.kerkrentmeester.nl/index.php/thema/onderscheidingen-insignes).

Natuurlijk kunt u voor vragen ook altijd contact opnemen met een van onze medewerkers op ons bureau op telefoonnummer 078 639 3666 of per e-mail via info@kerkrentmeester.nl.

Lakerveld

ingenieurs- & architectuurbureau

herbestemming

restauratie

renovatie

nieuwbouw

Restauratie-architect (GEAR)

Erkend Monumenten Adviesbureau (EMA)

www.lakerveld-noordeloos.nl • 0183 582 600

Offex is al 20 jaar dé specialist in het inrichten van kerken.

We hebben een ruime keuze in stoelen, tafels en garderobes.

Ook advies in uw kerk nodig?

Bel 0183 745353
of kijk op kerkstoelen.nl

offex Kerkinrichting

ProjectPerfect

AVG

Zorgvuldig en deskundig

Fondswerving

Gedreven en hands-on

Kerk zijn op weg naar 2025

Plaatselijk van betekenis zijn

Besturen

Strategisch partnerschap

Interim management

Bruggen bouwen

projectperfect.nl

[E. bert@projectperfect.nl](mailto:E.bert@projectperfect.nl)

M. 00 31 (0) 6 23 87 47 82

Ook in tijden van corona staan wij voor u klaar met:

**Advies
Training
Coaching**

Up-a-Tree
ASSOCIATES

Kerkewijk 117, 3904 JB Veenendaal
+31 (0)6 2487 4795 / +31 (0)6 4432 4988
contact@up-a-tree.nl www.up-a-tree.nl

VKB VERZEKERINGEN

De VKB biedt in samenwerking met Mercer Marsh Benefits een breed assortiment aan verzekeringen. Deze verzekeringen zijn op maat gemaakt voor de VKB-leden en hebben zeer scherpe premies. Op de internetsite www.vkb-verzekeringen.nl kunt u verzekeringen afsluiten, schaden melden en informatie handig terugvinden. Voor gemeenten, betrokken medewerkers, predikanten, maar ook vrijwilligers zijn adequate verzekeringen beschikbaar. De meeste VKB-leden maken al gebruik van onderstaande verzekeringen.

- Bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering
- Brandverzekering
- Wettelijke aansprakelijkheidsverzekering
- Rechtsbijstandverzekering
- Werkgeversaansprakelijkheid
- Groepsreis/ongevallenverzekering
- Ongevallenverzekering voor vrijwilligers
- Persoonlijke ongevallenverzekering
- Vervangingsverzekering predikanten
- Verzuimverzekering
- WGA-gatverzekering
- Fraude- en berovingsverzekering

Uw contactpersonen

DIMFIE VAN SUNDERT
010 40 60 520
info.vkb@mmc.com

JOYCE DEN HOLLANDER-OSSEWAARDE
010 40 60 817
info.vkb@mmc.com

